

HRVATSKI VOJNIK

BROJ 750

19. PROSINCA 2025.

CIJENA 1,33 €

*Sretan Božić
i Nova godina!*

**KLJUČNI
PROJEKTI ZA
MODERNIZACIJU
HRVATSKE
VOJSKE**

**KADETI NA
PROTUOKLOPNOM
GAĐANJU**

**HVU/UDRUGA
SRCE KADETSKO
TIHA MISIJA
VELIKIH DJELA**

**HRVATSKA
U VRHU
KIBERNETIČKE
OBRANE**

HRZ SPREMAN ZA
IZAZOVE BUDUĆNOSTI

Foto: Tomislav Brandt

www.hrvatski-vojn timer.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I VOJNA GLASILA / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASIL A I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (hrvojn timer@morh.hr), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@morh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković, Predrag Belušić // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 4568-008; fax: 3784-322**Tisak:** Tiskara STEGA TISAK d.o.o., Heinzelova 60/1, 10 000 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojn timer@morh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

HUMANITARNI KONCERT JAZZ ORKESTRA HRVATSKE VOJSKE

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu održan je 7. prosinca humanitarni koncert Jazz orkestra Hrvatske vojske i gostiju za Zakladu vojne solidarnosti

[STR. 38]

SADRŽAJ

4	OSRH Ključni projekti za modernizaciju Hrvatske vojske
10	HVU Kadeti na protuoklopnom gađanju
16	TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIJA Sedam timova u borbi za naslov najboljih
20	HKoV Svečano obilježena obljetnica Topničko-raketne pukovnije
22	OBLJETNICA HRZ – spreman za izazove budućnosti
24	HVU Hrvatska u vrhu kibernetičke obrane
30	HVU/UDRUGA SRCE KADETSKO Tiha misija velikih djela
34	HVU Snaga karaktera
40	HVU Prilika za druženje i razmjenu iskustava
42	VOJNA INDUSTRIJA Ukrajinska oružja
50	HIBRIDNI SUKOBI Povijest terorizma u Europi: Italija
58	POVIJEST SPORTA Povijest Zimskih olimpijskih igara (VIII. dio): Igre koje su pričale priče
62	PRIČE O DOMOVINSKOM RATU Kompartiment 1991
64	VUKOVAR Spomen-soba Blage Zadre

OSRH

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Ivan Anušić potpisao je u Francuskoj i Njemačkoj dokumente koji će uroditi projektima opremanja OSRH haubicama Caesar MK2 i tenkovima Leopard 2A8, kao i modernizacijom aviona Rafale

TEKST

Irena Rački

FOTO

Josip Šeri

Visoko državno izaslanstvo Republike Hrvatske na čelu s predsjednikom Vlade Andrejem Plenkovićem boravilo je od 8. do 10. studenog u službenom posjetu Francuskoj i Njemačkoj. Potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić potpisao je ugovore iznimno važne za opremanje i modernizaciju Oružanih snaga RH.

Prvog dana posjeta Francuskoj, 8. prosinca, u prisutnosti predsjednika Vlade Plenkovića i predsjednika Francuske Republike Emmanuel Macrona u Elizejskoj palači, ministar Anušić i francuska ministrica oružanih snaga i veterana Catherine Vautrin potpisali su Ugovor o nabavi 18 samohodnih haubica Caesar MK2 i Pismo namjere o dodatnom opremanju 12 aviona Rafale sa standarda Rafale F3-R na dodatne sposobnosti standarda Rafale F4. Potom su ministar Anušić i glavni izvršni direktor tvrtke KNDS Nicolas Million u Satoryju potpisali ugovor o nabavi dodatnog paketa opreme za samohodne haubice Caesar MK2. Ugovor o nabavi 18 samohodnih haubica Caesar MK2, osnovnog i dodatnog paketa, ukupno je vrijedan 328. 089. 223 eura, a isporuka je predviđena do 2030. godine. Predsjednik Vlade Andrej Plenković istaknuo je: "Posebno smo zadovoljni ubrzanom dinamikom suradnje u području obrane. Današnji sastanci koji su vezani za provedbu zajma koji je Hrvatska uzela iz instrumenta Europske unije Safe – zajam u iznosu od ukupno milijardu i 700 milijuna eura – dio tih sredstava bit će uloženi i u kupnju samohodnih haubica Caesar za potrebe opremanja Hrvatske vojske."

Ministar obrane Ivan Anušić u Francuskoj je potpisao ugovore vezane uz projekt nabave samohodnih haubica Caesar MK2 za Hrvatsku vojsku

KLJUČNI PROJEKTI ZA MODERNIZACIJU HRVATSKE VOJSKE

OSRH

JAČANJE OBRAMBENIH SPOSOBNOSTI

Premijer Plenković izrazio je zadovoljstvo uspješnom realizacijom kupovine 12 višenamjenskih borbenih aviona Rafale i poručio: "Nova namjera da se Rafalei dodatno opreme i dižu na razinu najsuvremenijih aviona koje koristi Francusko ratno zrakoplovstvo bit će dodatan korak u jačanju obrambenih sposobnosti Hrvatske i zahvaljujući njima Hrvatska ima najjače ratno zrakoplovstvo između Njemačke i Grčke, kad je riječ o našem dijelu Europe."

Ministar obrane Ivan Anušić istaknuo je: "Nakon opremanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva s 12 borbenih aviona Rafale, nastavljamo modernizaciju Oružanih snaga opremanjem Hrvatske kopnene vojske. Danas smo potpisali ugovore o nabavi 18 samohodnih haubica Caesar MK2 i dodatne opreme kojima opremamo topničko-raketne postrojbe. U idućoj godini donijet će se i konkretne odluke o nabavi korveta za Hrvatsku ratnu mornaricu. Time ćemo obuhvatiti sve tri grane Hrvatske vojske u koju će Vlada RH i Ministarstvo obrane od opremanja Rafaleima do aktualnih velikih nabava i skorašnjih odluka o opremanju HRM-a, kad se sve zbroji, uložiti oko četiri milijarde eura".

"U povijesnoj modernizaciji naše vojske vodimo računa da su u poslove opremanja Hrvatske vojske uključene i hrvatske obrambene tvrtke jer time osnažujemo domaću industriju, povećavamo hrvatske obrambene kapacitete te time podižemo i razinu nacionalne sigurnosti", poručio je ministar.

Ministar obrane Ivan Anušić istaknuo je:
"Nakon opremanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva s 12 borbenih aviona Rafale, nastavljamo modernizaciju Oružanih snaga opremanjem Hrvatske kopnene vojske

FINANCIJSKI INSTRUMENT SAFE

Dva dana poslije, 10. prosinca, u prisutnosti predsjednika Vlade Plenkovića i saveznog kancelara Savezne Republike Njemačke Friedricha Merza ministar Anušić potpisao je u Berlinu Usuglašeni dokument – potvrdu narudžbe o isporuci 44 tenka Leopard 2A8 Hrvatskoj.

Prije toga, u Veleposlanstvu Republike Hrvatske ministar Anušić potpisao je i dodatni ugovor s tvrtkom KNDS Deutschland GmbH & Co. KG o isporuci simulatora i opreme te Ugovor o pružanju usluge produženog jamstva na tenkove Leopard 2A8 u trajanju od pet godina, počevši od isporuke prvog tenka. Tim potpisima pokrenuta je realizacija strateškog projekta modernizacije oklopno-mehaniziranih snaga Hrvatske kopnene vojske. Ukupna vrijednost nabave 44 glavna borbena tenka Leopard 2A8, zajedno s dodatnim ugovorima za simulatore i produžena jamstva, iznosi 1.483.938.969,77 eura.

“Hrvatska je, kao i niz članica EU-a, odlučila iskoristiti inicijativu, odnosno EU-ov financijski instrument SAFE. Od 1,7 milijardi eura odobrenih Hrvatskoj – dio tih sredstava iskoristit ćemo za financiranje nabave 44 tenka Leopard 2A8. Hrvatska postupno napušta istočnu vojnu tehnologiju i prelazimo na zapadnu, a partnerstvo s Njemačkom, kroz ovaj i druge primjere, jedan je od načina našeg kontinuiranog jačanja suradnje u domeni obrane”, poručio je premijer Plenković. Ministar obrane Anušić istaknuo je: “Hrvatsku vojsku opremamo najmodernijim tenkovima Leopard 2A8 i tako nastavljamo proces modernizacije Oružanih snaga te zamjene istočne vojne tehnologije zapadnom. Nakon više od 15 godina zanemarivanja, Vlada RH i Ministarstvo obrane od 2016. godine sustavno ulažu u opremanje i jačanje sposobnosti Hrvatske vojske kako bismo u ovim izazovnim geopolitičkim okolnostima imali opremljenu i učinkovitu vojsku koja je temelj sigurnosti naše nacije.”

SAMOHODNE HAUBICE CAESAR 6 X 6

Zajednička nabava samohodnih haubica 155 mm Caesar 6 x 6 MK2 (NG) provodi se putem Francuske agencije za naoružanje koja provodi ugovaranje, ne samo za Oružane snage Francuske Republike, već i u ime i za potrebe drugih zainteresiranih država (Hrvatska, Estonija, Slovenija, Bugarska i Portugal).

Osnovni paket obuhvaća 18 samohodnih haubica Caesar 6 x 6 MK2 zajedno s njima direktno povezanim sustavima, podsustavima, opremom, softverom i uslugama. Dodatan paket opreme, čiji je glavni dobavljač francuska tvrtka KNDS, uključuje sredstva za motrenje i akviziciju ciljeva, sustav upravljanja vatrom te 90-ak vozila veze (oklopna, teretno-terenska vozila za prijevoz borbenih kompleta streljiva i druga terenska motorna vozila) te drugu opremu.

Haubice Caesar 6 x 6 Mk II odlikuju se mobilnošću, brзом pripremom za djelovanje i visokom preciznošću, a proizvodi ih tvrtka KNDS France. Sustav je poznat po pouzdanosti i sigurnosti tijekom vatrenih misija, visokoj preciznosti, a neke od glavnih taktičko-tehničkih značajki su: autonomija veća od 600 km, priprema za provedbu vatrene zadaće manja od 45 sekundi, ispaljivanje šest projektila u minuti i domet do 55 km te balistička i protuminska zaštita kabine. Planirano je opremanje cjelokupne samohodne haubičke bojne prema načelu Total Package Approach u cilju dostizanja pune operativne sposobnosti.

OSRH

PISMO NAMJERE O NADOGRADNJI 12 AVIONA RAFALE

U cilju povećanja borbenih sposobnosti aviona Rafale F3-R, potpisano je Pismo namjere o dodatnom opremanju 12 aviona Rafale sa standarda Rafale F3-R na dodatne sposobnosti standarda Rafale F4. Tom nadogradnjom dodatno će se povećati trenutačne borbene sposobnosti aviona Rafale F3-R koje posjeduje Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Nadogradnja će unaprijediti vatrenu moć, poboljšati senzore za prikupljanje i obradu podataka te povećati razinu samozaštite i preživljavanja aviona Rafale u uvjetima suvremenog zračnog ratovanja.

Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid koji je također bio u hrvatskom izaslanstvu rekao je: "Opremanje i modernizacija ima eksponencijalan progres koji omogućuje Oružanim snagama dosegnuti znatno višu razinu postojećih sposobnosti borbene moći. Ovi tenkovi Leopard 2A8, koje smo kupili, omogućit će Oružanim snagama znatno višu razinu manevarskih, paljbenih sposobnosti i najveću moguću zaštitu naših posada unutar tenkova. Ovi su tenkovi najsuvremenija vojna tehnologija vezana za oklopna borbeno vozila."

"Ovi tenkovi Leopard 2A8, koje smo kupili, omogućit će Oružanim snagama znatno višu razinu manevarskih, paljbenih sposobnosti i najveću moguću zaštitu naših posada unutar tenkova"

Uz potpisane ugovore za 44 tenka Leopard 2A8 i 18 samohodnih haubica Caesar MK2, do kraja ove godine, potpisat će se ugovori o nabavi protudronske zaštite te o nabavi 420 teških terenskih kamiona Tatra, objasnio je ministar. Ove četiri velike nabave vrijedne su oko dvije milijarde eura s PDV-om, a osim protudronske zaštite, preostala tri vojna sustava financirat će se iz EU-ova financijskog instrumenta SAFE.

ZAJEDNIČKA NABAVA

Program nabave tenkova Leopard 2A8 provodi se u suradnji Ministarstva obrane Republike Hrvatske sa Saveznim ministarstvom obrane Savezne Republike Njemačke. Zajedničku nabavu tenkova Leopard 2A8 provodi Savezno ministarstvo obrane Savezne Republike Njemačke za sve zainteresirane partnerske zemlje – Norvešku, Češku, Litvu, Nizozemsku i Hrvatsku.

"Hrvatsku vojsku opremamo najmodernijim tenkovima Leopard 2A8 i tako nastavljamo proces modernizacije Oružanih snaga te zamjene istočne vojne tehnologije zapadnom", rekao je ministar obrane RH Ivan Anušić

Iz instrumenta Europske unije SAFE financira se 1. 140. 387, 021 eura od 2026. do 2030., dok će se iznos od 343. 551. 948,77 eura, koji se odnosi na sredstva za pružanje usluge produženog jamstva, ekonomsko uvećanje cijena i plaćanje PDV-a, osigurati u državnom proračunu do 2033. godine. Isporuka tenkova Leopard očekuje se od 2028. do 2030. Za materijalna sredstva koje je Republika Hrvatska ustupila Ukrajini potkraj 2024., Savezno ministarstvo obrane Savezne Republike Njemačke uplatilo je u Državni proračun na razdjel Ministarstva obrane 144. 800. 000 eura. Ta su financijska sredstva namijenjena za nabavu novih tenkova Leopard 2A8, odnosno za taj iznos umanjit će se vrijednost nabave tih tenkova. Naime, Republika Hrvatska na inicijativu je i u suradnji sa Saveznom Republikom Njemačkom ustupila Ukrajini dio tenkova M-84 i dio borbenih vozila pješništva M-80 s pripadajućim pričuvnim dijelovima i streljivom ukupne vrijednosti 144. 800. 000 eura.

Foto: Rafael

NAJMODERNIJI GLAVNI BORBENI TENK LEOPARD 2A8

Nabava glavnog borbenog tenka Leopard 2A8 ključan je korak u modernizaciji Hrvatske kopnene vojske i prilagodbi novim sigurnosnim okolnostima u Europi. Riječ je o najnovijoj generaciji dokazane njemačke platforme Leopard 2, koju su razvili i proizveli Krauss-Maffei Wegmann i Rheinmetall.

Za razliku od prijašnjih inačica, Leopard 2A8 integrira sustav aktivne zaštite (APS) Trophy kao standardnu značajku te ima pojačanu oklopnu zaštitu. Tenk je karakterističan i po modernim senzorima, zapovjedno-nadzornim i komunikacijskim sustavima te digitalizaciji gotovo svih podsustava, od distribucije energije do upravljanja paljbom i sučelja posade.

HVU

KADETI NA PROTUOKLOPNOM GAĐANJU

Budući časnici Hrvatske vojske na poligonu "Gašinci" imali su priliku testirati svoju preciznost sa sustavom RPG-22

"Prošli ste obuku, prošli ste uvježbavanje, budite fokusirani!" govori pukovnik Andrej Smolek skupini mladih ljudi u odorama, kacigama i zaštitnim prslucima, naoružanih jurišnim puškama VHS-2. Slušaju ga vrlo pažljivo, jer njihov nastavnik s Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" i provoditelj vojnostručne prakse priprema ih za trenutke koji će istodobno biti značajni i uzbudljivi. Na vojni poligon "Gašinci" kod Đakova stigli su 9. prosinca kao kadeti HVU-a, polaznici četvrtе godine studija Vojnog vođenja i upravljanja – smjer pješastvo. Jednostavno i službeno rečeno – zadaća im je bila provedba pripremnog bojnog gađanja na rednom broju 4 iz protuoklopnih ručnih raketnih bacača RPG-22. Aktivnost je bila organizirana u okviru redovne nastave i obuke kadeta, a cilj joj je stjecanje kompetencija u području protuoklopne borbe. Naravno, budući časnici pješastva dosad su se itekako susretali s bojnim gađanjima vatrenim oružjem, no prije svega sa službenim puškama i pištoljima. No, moraju se upoznavati sa svim vrstama naoružanja koja su u uporabi u OSRH. RPG-22 svakako nije novo sredstvo. Sovjetskog podrijetla, prvi je put predstavljen još sredinom 1980-ih godina.

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

Ispit s RPG-om 22 za kadete je bila prilika testirati gađanje s pravim oružjem, u kalibru 72,5 mm, s visokoeksplozivnom protuoklopnom (HEAT) bojnomo glavom

HVU

U Hrvatskoj vojsci u istoj je klasi jednokratnih ručnih raketnih bacača u uporabi i moderniji švedski AT-4. Nedavno je stigao i puno napredniji te sposobniji njemački RGW90 poznat i pod imenom Matador. Međutim, obuka iz gađanja s potonjim oružjem većinom se provodi na naprednom simulacijskom sustavu ili kroz gađanje s potkalibarnim projektilom kalibra .300 BLK, odnosno 7,62 x 35 mm.

TEST ZA BUDUĆE ZAPOVJEDNIKE

Ispit s RPG-om 22 za kadete je bila prilika testirati gađanje s pravim oružjem, u kalibru 72,5 mm, s visokoeksplozivnom protuoklopnom (HEAT) bojnog glavom koja može probiti do 400 mm čeličnog oklopa, 1,2 m ciglenog zida ili jedan metar armiranog betona. Ali, kako je riječ o nevođenom projektilu, operator se može osloniti jedino na vlastite oči i ruke, te jednostavni ciljnik koji se može podešavati na udaljenosti od 50, 100 i 250 metara. Zahvaljujući suradnji sa Zapovjedništvom za potporu, HVU je za gađanje osigurao velik broj RPG-a.

“Sve što smo uvijek bavali i ponavljali, za što su nas pripremali naši instruktori, odjednom je postalo kristalno jasno”

Na putu prema paljbenom položaju

Gađalo se iz klečećeg stava, a maksimalno vrijeme za gađanje iznosilo je 60 sekundi po projektilu

Budući časnici uoči
gađanja, u pripremi
poljskog skladišta

HVU

Istu priliku dobili su i nastavnici Katedre taktike rodova HVU-a, koji su došli na Gašince kako bi gađali u okviru obuke osvježavanja. Domaćini na protuoklopnom strelištu Gašinaca bili su pripadnici Bojne za specijalističku vojnu obuku Središta za obuku pješništva i oklopništva Zapovjedništva za obuku i doktrinu HKoV-a. Oni su osiguravali da gađanje protekne uz sve propisane organizacijske i sigurnosne mjere te procedure. No, kako smo velik dio dana bili na poligonu, i sami smo se uvjerali da su kadeti ne samo uvježbani za takve događaje, nego i vrlo disciplinirani.

Najprecizniji pogodci u stari tenk T-34 podizali su najviše buke i vatre, a dimni oblak otišao bi petnaestak metara u visinu

Ako ste zauzeli dobru poziciju na brežuljku, mogli ste praktički istodobno pratiti lansiranja, te njihove rezultate, tj. pogotke. Cilj je bio stari tenk T-34, i to udaljen 250 metara od položaja operatera. Gađalo se iz klečećeg stava, a maksimalno vrijeme za gađanje iznosilo je 60 sekundi po projektilu. I nakon što je prvi kadetski dvojac zauzeo položaje i opalio, ostali smo iznenađeni bukom koju podiže lansiranje projektila, a još više bukom koju podiže pogodak u stari oklop. Čepići za uši za nas promatrače možda i nisu bili nužni, ali bili su dobrodošli.

IZLAZ IZ KOMFOR-ZONE

Instruktori su u više navrata spomenuli da su najučinkovitiji pogodci oni u područje između tijela tenka i kupole. A takvih je pogodaka bilo mnoštvo, podizali su najviše buke i vatre, a dimni oblak otišao bi petnaestak metara u visinu. Kako bi neki kadetski dvojac izvršio svoje gađanje, brzo su ih dočekivala znatijelna pitanja kolega koji se još nisu okušali. A oni najprecizniji imali su i pokoji savjet, poput "najbolje ti je nišanim u sredinu gusjenice". Među kadetima koji su uspješno prošli gađanje bio je i Zagrepčanin

Sve procedure tekle su neprekinuto, bez ikakve potrebe za intervencijama nastavnika i instruktora. Konačno, kao budući zapovjednici kadeti su obučavani ne samo za gađanje, nego i za sve elemente vezane uz njegovu pripremu, organizaciju i provedbu.

Nakon uvodnih riječi, budući časnici prionuli su pripremi poljskog skladišta. Pravilno su naslagali sanduke u kojima su bili lanseri, a osigurali su i zbrinjavanje lansera koji bi bili netom iskorišteni. Na gađanje su išli po dvoje te zauzimali položaje koji su od poljskog skladišta bili udaljeni dvjestotinjak metara.

Cilj je aktivnosti stjecanje kompetencija u području protuoklopne borbe

Krunoslav Kocen, koji je ukratko opisao dan kao dinamičan i zanimljiv. "Evo, pogodio sam dva od dva. Rukovati s oružjem nije mi bilo teško, jer ne trza niti zanosi. No, iza svega su stajale kvalitetne pripreme s našim obučavateljima. One su pokazale da je sve u ponavljanjima, u drilanju, jer uz njih vam rukovanje oružjem postaje prirodna stvar i budete opušteniji, a onda dolaze i rezultati", prokomentirao je kadet. U budućnosti, vidi se kao gardist, pripadnik Gromova. Tako će nastaviti s vojničkom obiteljskom tradicijom koju je utemeljio njegov otac, pripadnik Bojne Frankopan. Kadetkinja narednica Lucija Tunjić iz Ogulina također je pošla stopama oca branitelja, a želi zaslužiti beretku Vukova koju je on nosio. Gađanje snažnim raketnim sredstvom nazvala je jednim od najuzbudljivijih događaja dosad, svojevrsnim izlazom iz komfor-zone. I ona je bila zadovoljna, jer je pogodila onaj najranjiviji dio tenka. "Možda je u početku i bilo nekakve treme, ali ona je nestala kad sam zauzela položaj za gađanje. Sve što smo uvijek bavali i ponavljali, za što su nas pripremali naši instruktori, odjednom je postalo kristalno jasno. Jednostavno, znala sam što radim", zaključila je kadetkinja.

Kad je riječ o nevođenom projektilu, operater se može osloniti jedino na vlastite oči i ruke

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIJA

SEDAM TIMOVA U BORBI ZA NASLOV NAJBOLJIH

Uz umor i blato koje se lijepilo za čizme, ostao je i osjećaj zadovoljstva: zajedništvo je učvršćeno, sposobnosti su potvrđene, a vojnički natjecateljski duh još je jednom pokazao da je važan dio tradicije i identiteta

TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Tomislav Brandt

U vojarni "Bilogora" u Bjelovaru 2. prosinca prvi je put održano natjecanje pripadnika Topničko-raketne pukovnije (TRP), veliko sportsko-vojno odmjeravanje osmišljeno kako bi provjerilo spremnost, stručnost i timski duh vojnika svih podređenih postrojbi. Natjecanje je bilo uvertira u obilježavanje Dana roda topništva na dan sv. Barbare, zaštitnice topnika, koji se slavi 4. prosinca, a na startu se našlo sedam timova, svaki sastavljen od četiri člana.

TOPNIČKO-RAKETNA PUKOVNIJA

Unatoč hladnom i vlažnom jutru te magli koja je u prvim satima znatno otežavala vidljivost, motori natjecateljskog duha brzo su se zagrijali, a cijela je vojarna, od sportskih terena do parkova i strojilišta, postala veliko natjecateljsko polje. Sudionici su se natjecali na ukupno deset radnih točaka, pažljivo koncipiranih kako bi pokrile širok spektar vojničkih vještina. Bacanje bombe u cilj, brzo rastavljanje i sastavljanje puške VHS-2 sa zaštitnom maskom, opskrba streljivom, vojni kviz i prepoznavanje borbenih vozila samo su dio discipline koje su provjeravale znanje i tehničku osposobljenost. Tu su bile i iznimno fizički zahtjevne točke: guranje HMMWV-a, izvlačenje ranjenika, MEDEVAC dionice te serije od 40 zgibova i 100 sklekova, što je od natjecatelja zahtijevalo maksimalnu kondiciju i izdržljivost. Svaka etapa donosila je novi izazov, a uz njih se jednako vrednovala i komunikacija, orijentacija u prostoru te sposobnost timskog djelovanja pod pritiskom.

Osim sportskog nadmetanja, natjecanje je imalo i duboko profesionalnu dimenziju. Njegov je cilj bio razvijanje timskog duha i podizanje motivacije pripadnika TRP-a, promicanje vojne discipline i profesionalizma te naglašavanje važnosti roda topništva

Najzapaženiji trenutak dana svakako je bilo guranje vozila HMMWV, popularnog Humveea, težine oko šest tona. "Najizazovnije mi je bilo gurati Humveea, šest tona čelika bilo je jedno odlično zagrijavanje i diglo nam je svima u timu radnu temperaturu te nas pripremio na sve točke koje su uslijedile nakon toga", rekao je desetnik Luka Horvat, koji je sa svojim timom osvojio prvo mjesto. Horvat, inače iskusan natjecatelj na različitim vojnim i sportskim natjecanjima, istaknuo je da je ključ njihove pobjede bio u ravnomjernoj podjeli snage: "Svi smo se u timu jednako trošili, nitko nije izgarao prerano i zato smo imali dovoljno energije za kraj."

OSJEĆAJ PRIPADNOSTI NA PRVOM MJESTU

Drugo mjesto osvojila je 1. bitnica Samohodne haubičke bojne 155 mm, a njezin pripadnik, skupnik Josip Čikvar, naglasio je da natjecanje nije stvar pojedinca nego zajedništva. "Ovdje se ne gleda samo individualno znanje. Ako ekipa ne diše kao jedan, nema dobrog rezultata. Nama je zajedništvo donijelo prolaz kroz najteže zadatke", rekao je. Kao najizazovniju točku izdvojio je nošenje ranjenika preko kanala – fizički i tehnički zahtjevan zadatak koji su, zahvaljujući uvježbanosti, odradili brzo i učinkovito.

Treće mjesto osvojila je Zapovjedna bitnica Samohodne haubičke bojne 155 mm, a njezin pripadnik narednik Denis Benkus, istaknuo je širu vrijednost ovakvih provjera: "Ovakva su nam natjecanja potrebna.

Testiraju nas, motiviraju i pokazuju gdje trebamo još raditi. A usput se i dobro zabavimo i gradimo zajedništvo.” Njegove riječi možda najbolje sažimaju smisao i svrhu ovog događaja – kombinaciju provjere sposobnosti i jačanja kolektiva.

Osim sportskog nadmetanja, natjecanje je imalo i duboko profesionalnu dimenziju. Njegov je cilj bio razvijanje timskog duha i podizanje motivacije pripadnika TR-a, promicanje vojne discipline i profesionalizma te naglašavanje važnosti roda topništva. Tradicija vojničkih natjecanja oduvijek je bila sastavni dio vojnog života jer sport dokazano poboljšava psihofizičko stanje vojnika te priprema pripadnike postrojbi da u ključnim trenucima reagiraju brzo, precizno i onako kako od njih zahtijevaju zapovijedi. U tom je pogledu i ovo natjecanje poslužilo kao svojevrsna provjera spremnosti pred nove izazove.

Konačan poredak pokazao je visoku razinu natjecateljskog duha svih postrojbi: prvo mjesto osvojila je 1. bitnica SVLR Raketne bojne, drugo mjesto 1. bitnica SHb 155 mm, treće mjesto zapovjedna bitnica SHb 155 mm, zatim 2. bitnica SHb, Logistička satnija TRP-a, Zapovjedna bitnica TRP-a te treća bitnica SHb 155 mm. No, bez obzira na rezultat, glavni je dojam ostao jednak – pripadnici Topničko-raketne pukovnije još su jednom dokazali profesionalnost, stručnost i požrtvornost, kao i spremnost da u svakoj situaciji djeluju složno i učinkovito.

Najizazovnije mi je bilo gurati Humveea, šest tona čelika bilo je jedno odlično zagrijavanje i diglo nam je svima u timu radnu temperaturu te nas pripremio na sve točke koje su uslijedile nakon toga”, rekao je desetnik Luka Horvat

Na kraju dana, uz umor i blato koje se lijepilo za čizme, ostao je i osjećaj zadovoljstva: zajedništvo je učvršćeno, sposobnosti su potvrđene, a vojnički natjecateljski duh još je jednom pokazao da je važan dio tradicije i identiteta Topničko-raketne pukovnije. Natjecanje u vojarni “Bilogora” tako je opravdalo svoju svrhu – postaviti ljestvicu visoko i inspirirati pripadnike da je iduće godine pomaknu još više.

POREDAK:

1. bitnica SVLR
1. bitnica SHb 155 mm
- zapovjedna bitnica SHb 155 mm
2. bitnica SHb 155 mm
- logistička satnija
- zapovjedna bitnica TRP-a
3. bitnica SHb 155 mm

HKoV

U bjelovarskoj vojarni obilježen je Dan roda topništva i 18. obljetnica ustrojavanja Topničko-raketne pukovnije HKoV-a te blagdan sv. Barbare zaštitnice topnika

SVEČANO OBILJEŽENA OBLJETNICA TOPNIČKO-RAKETNE PUKOVNIJE

U vojarni "Bilogora" u Bjelovaru 4. je prosinca 2025., svečano obilježen Dan roda topništva i 18. obljetnica ustrojavanja Topničko-raketne pukovnije Hrvatske kopnene vojske te blagdan sv. Barbare zaštitnice topnika. Svečanosti su uz aktivne pripadnike Pukovnije te bivše pripadnike topničkih postrojbi Hrvatske vojske, nazočili članovi obitelji poginulih i preminulih hrvatskih branitelja, drugi zapovjednici te predstavnici ustrojstvenih cjelina OSRH, kao i predstavnici udruga proizišlih iz Domovinskog rata i Ministarstva unutarnjih poslova.

TEKST

Željko Stipanović

FOTO

Tomislav Brandt

Današnja Topničko-raketna pukovnija dio je najsuvremenijih snaga Hrvatske vojske – moderno opremljena, visokoobučena i sposobna izvršiti najsloženije zadaće, u nacionalnom sustavu obrane i u međunarodnim misijama

Zapovjednik Topničko-raketne pukovnije pukovnik Davor Stefanović u prigodnom je obraćanju istaknuo kako Topničko-raketna pukovnija baštini sve vrijednosti koje su bile i ostale kao znamen svih postrojbi nastale u Domovinskom ratu te dodao: "U proteklih 18 godina nesebičnim zalaganjem i radom postigli smo da naša postrojba zauzima visoko mjesto među postrojbama HKoV-a i OSRH. Danas je Topničko-raketna pukovnija predvodnica u dostizanju cilja sposobnosti neizravne vatrene potpore, svojom razinom osposobljenosti i opremljenosti novim sredstvima i sustavima i po provedbi obuke pripadnika roda topništva". Govoreći kako topničke postrojbe očekuje daljnja modernizacija koju kao postrojba moraju biti spremni prihvatiti radi dostizanja novih sposobnosti pukovnik Stefanović je dodao: "U tijeku je potpisivanje ugovora za nabavu haubi- ca CEASAR i raketnog sustava HIMARS, a naši pripadnici

sudjeluju na međunarodnim vojnim vježbama gdje stječu znanja u planiranju i uporabi navedenih sustava u kanalu vatrene potpore“.

Završavajući svoje obraćanje zapovjednik je poručio: “Obveze i zadaće koje dolaze bit će moguće ispuniti samo svakodnevnim zalaganjem, stjecanjem novih znanja i vještina te uvježbanošću pojedinca i svih postrojbi pukovnije“. Izašlanik zapovjednika HKoV-a pukovnik Željko Trček pročitao je poruku koju je pripadnicima pukovnije uputio zapovjednik HKoV-a brigadni general Blaž Beretin. “Topništvo je kao rod topničke potpore simbol vatrene moći, preciznosti i tehničke izvrsnosti“, napisano je, među ostalim, u poruci. Govoreći kako su topnici tijekom Domovinskog rata unatoč nedostatnim tehničkim sredstvima dali nemjerljiv doprinos u stvaranju hrvatske države brigadni general Beretin na kraju je poruke istaknuo: “Topničko-raketna pukovnija s velikim ponosom i danas nastavlja tu slavnu tradiciju kroz sudjelovanje u NATO-ovim misijama u kojima topnici Hrvatske vojske potvrđuju svoju stručnost i predanost istodobno jačajući naš međunarodni ugled“. U okviru svečanosti uručene su nagrade i pohvale najistaknutijim djelatnicima Topničko-raketne pukovnije i organizirano je razgledavanje taktičko-tehničkog zbora. Misno slavlje služeno je kapelici Svetog križa u vojarni, a predvodio ga je policijski kapelan Damir Vrabec.

Današnja Topničko-raketna pukovnija dio je najsuvremenijih snaga Hrvatske vojske – moderno opremljena, visokoobučena i sposobna izvršiti najsloženije zadaće, u nacionalnom sustavu obrane i u međunarodnim misijama. Iza svake postignute sposobnosti stoji predani rad svakog pojedinca: časnika, dočasnika, vojnika i civila koji svojim znanjem i požrtvovnošću grade ugled ove postrojbe. Stručnost, spremnost i odgovornost svakog pripadnika prepoznati su ne samo u okvirima Hrvatske vojske nego i u međunarodnom

U vremenu suvremenih izazova i tehnoloških promjena, upravo su znanje, obuka i disciplina temelji na kojima počiva snaga ove postrojbe

okruženju gdje postrojba pokazuje visoku razinu interoperabilnosti i profesionalizma. I ova obljetnica potvrđuje dosadašnja postignuća, ali i poticaj za daljnji razvoj.

U vremenu suvremenih izazova i tehnoloških promjena, upravo su znanje, obuka i disciplina temelji na kojima počiva snaga ove postrojbe. Uvjereni smo kako će i u budućnosti biti primjer vojničke časti, profesionalnog uvjerenja i odgovornosti prema domovini.

OBLJETNICA

TEKST
Domagoj VlahovićFOTO
Tomislav Brandt

U vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu 11. prosinca 2025., svečano je obilježena 34. obljetnica utemeljenja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva

HRZ

SPREMAN
ZA IZAZOVE
BUDUCNOSTI

U prigodnim obraćanjima, Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Republike Hrvatske, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH i zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva čestitali su obljetnicu pripadnicima grane te podsjetili na njezinu bogatu povijesnicu, od početka Domovinskog rata i herojskih akcija hrvatskih zrakoplovaca, preko oslobodilačkih operacija, sve do današnjeg razdoblja intenzivne modernizacije. Osnivanje postrojbi iz koje će izniknuti budući HRZ započelo je u listopadu 1990., a grana je formalno utemeljena 12. prosinca 1991., ustrojavanjem Zapovjedništva Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane. Nedugo prije toga, u noći s 1. na 2. prosinca, junački su poginuli pripadnici Prvog samostalnog zrakoplovnog voda Osijek, piloti Marko Živković i Mirko Vukušić te padobranc i Rade Griva i Ante Plazibat. Ljudi poput njih i utemeljitelja HRZ-ove nadzvučne zrakoplovne komponente Rudolfa Perešina primjer su i današnjim pripadnicima HRZ-a.

“TEHNOLOŠKI NAJNAPREDNIJA GRANA“

Nakon teške 1991., grana se kontinuirano razvijala i kadrovski i tehnički, pa je u operativnu uporabu uvela sve više aviona i helikoptera, te provodila izobrazbu i obuku. Te napore zaokružile su oslobodilačke operacije 1995., a u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja, HRZ je ispunio sve postavljene zadaće bez gubitaka. Od borbene tehnike, oslanjao se na borbene avione MiG-21bis, borbene helikoptere Mi-24D/V i transportne helikoptere Mi-8 MTV.

Nakon rata, grana je nastavila s razvojem, a zadnjih godina ojačala je svoju zrakoplovnu flotu višenamjenskim borbenim avionima Rafale, višenamjenskim helikopterima UH-60M Black Hawk, izvidničko-borbenim helikopterima OH-58D Kiowa Warrior i besposadnim sustavima Bayraktar TB-2.

Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Zoran Milanović rekao je pripadnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva da im želi puno sreće i umješnosti u upravljanju novim sustavima koji su došli ili dolaze u naše zrakoplovstvo. "Oni su novi, kompleksni i zahtjevniji", rekao je Predsjednik, dodavši da u HRZ-u ima puno znanja i tehnologija koji ponajprije trebaju služiti obrani Hrvatske. Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid istaknuo je da je ratno zrakoplovstvo u tehnološkom smislu uvijek bilo i ostalo najzahtjevnija i tehnološki najnaprednija grana. "Modernizacijom i opremanjem postali ste moderno i suvremeno ratno zrakoplovstvo. Ovaj dan neka vas podsjeti na ono što jeste i na ono što želite biti: ratno zrakoplovstvo s punim spektrom sposobnosti spremno za suočavanje s izazovima u budućnosti", poručio je general Kundid.

HEROJI BI BILI PONOSNI

Zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva brigadir Krešimir Ražov pozdravio je sve nazočne u ime Hrvatskog ratnog zrakoplovstva te rekao da bi HRZ-ovi vitezovi pali tijekom Domovinskog rata sigurno bili ponosni na današnja HRZ-ova moderna sredstva. "Njihov doprinos u obrani domovine i beskompromisna žrtva moraju nam biti orijentir za naš osobni razvoj i doprinos u izgradnji sposobnosti, ali i spremnost da branimo slobodno hrvatsko nebo i domovinu", naglasio je zapovjednik HRZ-a.

Pripadnicima HRZ-a tijekom svečanosti službeno su uručena promaknuća, nagrade i pohvale. Uz pripadnike Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i članove obitelji poginulih hrvatskih zrakoplovaca, na svečanosti su bili i umirovljeni i bivši zapovjednici i pripadnici HRZ-a, čelnici i zapovjednici ustrojstvenih cjelina Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH, predstavnici ministarstava i drugih državnih institucija, znanstvene i sveučilišne zajednice, udruga proizišlih iz Domovinskog rata, Diplomatskog i Vojnodiplomatskog zbora, lokalne i regionalne samouprave i drugi.

HVU

HRVATSKA U VRHU KIBERNETIČKE OBRANE

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Tomislav Brandt, Dražen Volarić

Tijekom zadnjih dvadesetak godina društvo prolazi snažnu informatizaciju koja je duboko prožela sve segmente javnog i privatnog života. Granice između civilnog i obrambenog sektora postale su sve tanje jer se ključne funkcije države, gospodarstva i svakodnevnog života oslanjaju na digitalnu infrastrukturu i moderne informacijske sustave. Upravo ta sve veća međuovisnost rezultira i sve izraženijom povezanosti civilnog i obrambenog područja, posebice u domeni kibernetičke sigurnosti.

U takvom okruženju prirodno raste potreba da oružane snage razvijaju i usvajaju specifične obrambene sposobnosti prilagođene cyber okruženju. Sve veći broj aktivnosti, operacija i procesa, bilo vojnih, državnih ili gospodarskih, odvija se u digitalnoj dimenziji, što kibernetički prostor čini ne samo novim područjem djelovanja, nego i potencijalnim poprištem sukoba. Današnji, a još više budući sukobi, mogu započeti ili se u potpunosti odvijati u virtualnom prostoru, gdje posljedice mogu biti jednako ozbiljne kao i u fizičkom svijetu.

Na Hrvatskom vojnom učilištu od 28. studenog do 5. prosinca održana je međunarodna vojna vježba Cyber Coalition 25, jedna od najvećih i najznačajnijih kibernetičkih vježbi u svijetu. Riječ je o vodećoj godišnjoj NATO-ovoj vježbi kolektivne kibernetičke obrane koja okuplja više od tisuću sudionika iz više od 30 članica NATO-a, partnerskih država i pozvanih promatrača

HVU

Takav razvoj događaja nameće jasnu potrebu da oružane snage raspolažu specijaliziranim postrojbama koje djeluju isključivo u kibernetičkom području. Njihova je zadaća zaštititi ključne sustave, spriječiti napade, osigurati otpornost vojnog i državnog aparata te biti spreman odgovoriti na sve izazove koje ova dinamična i kompleksna domena donosi. Kibernetička obrana tako postaje neizostavan dio ukupnih obrambenih sposobnosti moderne vojske, a suradnja civilnog i vojnog sektora ključna je za održavanje sigurnosti u digitalnom dobu.

SPREGA CIVILNOG I ORUŽANOG SEKTORA

Upravo iz tih razloga oružane snage modernih država, pa tako i Republike Hrvatske, razvijaju specijalizirane postrojbe koje djeluju isključivo u kibernetičkom području. Jedan od ključnih nositelja tih sposobnosti je Zapovjedništvo za kibernetički prostor (ZzKP) Oružanih snaga RH, koje predvodi i nacionalno sudjelovanje u najvećoj NATO-ovoj godišnjoj vježbi kibernetičke obrane Cyber Coalition 25. Njezin je cilj unaprijediti sposobnosti zajedničkog odgovora na kibernetičke prijetnje, ojačati interoperabilnost i uvježbati protokole suradnje vojnih i civilnih institucija. Upravo ta dimenzija, koordinacija i zajedničko djelovanje, potvrđuje koliko su kibernetička sigurnost i moderni obrambeni sustavi neraskidivo povezani s civilnim sektorom.

U provedbi vježbe u Hrvatskoj sudjeluje ZzKP kao nacionalni nositelj, zajedno s predstavnicima Ministarstva obrane, Oružanih snaga Republike Hrvatske, brojnim državnim institucijama, akademskom zajednicom te privatnim sektorom

U provedbi vježbe u Hrvatskoj sudjeluje ZzKP kao nacionalni nositelj, zajedno s predstavnicima Ministarstva obrane, Oružanih snaga Republike Hrvatske, brojnim državnim institucijama, akademskom zajednicom te privatnim sektorom, čime se osigurava širok nacionalni doprinos i međusektorska suradnja.

“Danas je više nego ikad jasno da se globalna sigurnosna slika mijenja brže nego što smo godinama smatrali mogućim. Rat u Ukrajini pokazuje svijetu da kibernetički prostor više nije samo podrška konvencionalnom ratovanju - on je prvo bojište, područje u kojem napadi mogu paralizirati kritične sustave, narušiti povjerenje javnosti i destabilizirati čitave regije. Istodobno, suočavamo se s porastom hibridnih aktivnosti, naprednim ransomware kampanjama te državnim i nedržavnim akterima koji koriste digitalne alate za ucjenu, sabotažu i širenje dezinformacija. Sve to potvrđuje da je kibernetička sigurnost postala temelj nacionalne i kolektivne sigurnosti.

Vježbu već osamnaestu godinu zaredom organizira Savezničko zapovjedništvo za transformaciju (Allied Command Transformation – ACT). Republika Hrvatska uključena je u Cyber Coalition od 2009. godine kao promatrač, a od 2013. godine kao aktivan sudionik, kontinuirano jačajući svoje kapacitete u području kibernetičke obrane

Upravo zato ovakva vrsta vježbe ima iznimnu vrijednost: ona omogućuje da u kontroliranom, ali realističnom okruženju testiramo svoje sposobnosti, otkrivamo slabosti i učimo jedni od drugih”, rekao je u svojem obraćanju zapovjednik Zapovjedništva za kibernetički prostor pukovnik Davor Stanković.

Vježbu već osamnaestu godinu zaredom organizira Savezničko zapovjedništvo za transformaciju (Allied Command Transformation – ACT). Republika Hrvatska uključena je u Cyber Coalition od 2009. godine kao promatrač, a od 2013. godine kao aktivan sudionik, kontinuirano jačajući svoje kapacitete u području kibernetičke obrane.

Cyber Coalition osmišljena je radi uvježbavanja koordinacije i suradnje unutar NATO-a te između nacionalnih vojnih i civilnih sudionika zaduženih za kibernetičku sigurnost, u skladu s njihovim ulogama i odgovornostima. Svrha ove opsežne obuke jest unaprijediti procese donošenja odluka, provjeriti tehničke i operativne procedure te poboljšati povezanost svih sudionika, uključujući civilne i vojne organizacijske strukture, kako bi se osigurala učinkovitija zaštita NATO-ovih misija i operacija.

HVU

DO KASNO U NOĆ

“Čitava aktivnost organizirana je kroz četiri razine sudionika. Prva je razina nacionalni direktor vježbe, koji je odgovoran za nadzor i ukupno vođenje vježbe. Drugu razinu čine kontrolori vježbe, smješteni u estonskom glavnom gradu Talinu. Oni nadziru tijek vježbe, usmjeravaju aktivnosti te aktiviraju pojedine dijelove scenarija. Na operativnoj razini djeluju voditelji i lokalni treneri. Oni prate rad obučnih skupina, daju smjernice i pomažu timovima u postizanju zadanih ciljeva, uz stalnu koordinaciju s kontrolorima vježbe. Središnji dio vježbe čine obučne skupine: tehnička, operativna, pravna i skupina za krizno komuniciranje.

Jedina domena u kojoj se ratovanje odvija neprekidno kibernetički je prostor. U tom prostoru mi smo cijelo vrijeme u svojevrsnom ratu, a da nijedan metak nije ispaljen, barem ne onaj koji možemo vidjeti

Svaka od njih uvježbava specifične procedure potrebne za uspješno upravljanje kibernetičkim incidentima”, objasnio je nacionalni voditelj vježbe pukovnik Kristijan Jakopanec. Predzadnji dan vježbe sve sudionike posjetili su izaslanik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, brigadir Tihomir Tomić, izaslanik ravnatelja Zavoda za sigurnost i informacijske sustave Krešimir Šipek. Pomoćnik ravnatelja Carneta, Miro Đuzel, inspektor Inspektorata obrane brigadir Daor Dabo i izaslanik zapovjednika Zapovjedništva specijalnih snaga pukovnik Marinko Šajn. “Mi smo kroz ovu vježbu, od 2013. godine pa nadalje, od samog početka sudjelovali kao primjer civilno-vojne suradnje. Vojska nije odmah krenula sama, nego smo od početka uključili državne institucije koje su nam najbliže. Počeli smo postupno, s jednim scenarijem na mreži, a zatim smo svake godine uključivali sve više i više scenarija. Danas možete vidjeti da sudjelujemo u svim scenarijima, što nas čini čvršćima, jačima i stabilnijima. Kad govorimo o cyberu, prosječan čovjek čuje za taj pojam, ali najčešće ne zna što on zapravo znači.

Međutim, svi znaju što se događa kad nestane električne energije. Svi primijete kad ne radi semafor na velikom gradskom križanju. Svi znaju što znači kad određeni digitalni servis padne, pa im se, primjerice, u bolnici odgodi usluga. Dakle, svi primjećuju takve stvari. Takvi su i kibernetički te komunikacijsko-informacijski sustavi, dok rade, nitko ne razmišlja o njima i sve izgleda besprijekorno. No, od pojave naprednih tehnologija i komunikacijskih sustava, pa sve do današnje umjetne inteligencije i kvantnih računala, dobili smo velike mogućnosti, ali i prijetnje. Moramo shvatiti jednu stvar: jedina domena u kojoj se ratovanje odvija neprekidno je kibernetički prostor. U tom prostoru mi smo cijelo vrijeme u svojevrsnom ratu, a da nijedan metak nije ispaljen, barem ne onaj koji možemo vidjeti.

"Središnji dio vježbe čine obučne skupine: tehnička, operativna, pravna i skupina za krizno komuniciranje", objasnio je nacionalni voditelj vježbe pukovnik Kristijan Jakopaneć

Napad može biti pokrenut, može negdje čekati, a kad se aktivira, mi ga prepoznamo tek tada. Ali tada je, nažalost, često već kasno i šteta je već počinjena", jasno ocrtava svu kompleksnost kibernetičkog djelovanja izaslanik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske brigadir Tihomir Tomić.

Kroz ovako strukturiran i sveobuhvatan pristup, Cyber Coalition 25 omogućuje sudionicima razvoj sposobnosti nužnih za uspješnu zaštitu kibernetičkog prostora, jačajući kolektivnu sigurnost i otpornost NATO-a i njegovih saveznika.

Ova je aktivnost jasno pokazala da je obrana u digitalnom prostoru jednako važna kao i tradicionalna obrana teritorija. Kroz scenarije koji uključuju napade na kritičnu infrastrukturu, informacijske sustave i komunikacijske mreže, vježba osnažuje spremnost Hrvatske i njezinih saveznika da brzo i učinkovito odgovore na prijetnje koje iz dana u dan postaju sve sofisticiranije. Time se potvrđuje i strateška važnost postrojbi koje djeluju u cyberdomeni te potreba da oružane snage budu potpuno pripremljene za izazove koje ova dinamična sfera donosi.

CILJEVI VJEŽBE:

- uvježbavanje postojećih mehanizama komunikacije između NATO-a, saveznika i partnera radi jačanja suradnje u kibernetičkom prostoru
- povećanje sposobnosti Saveza za planiranje, koordinaciju i provođenje operacija u kibernetičkom okruženju
- uvježbavanje primjene međunarodnog prava u kibernetičkom prostoru
- uvježbavanje procesa vođenja kibernetičkih incidenata
- pružanje inputa NATO-ovu zapovjedništvu za transformaciju putem platforme koja omogućuje identificiranje nedostataka u sposobnostima, određivanje potreba za obukom te validaciju procedura u razvoju, s ciljem doprinosa razvoju kibernetičkog ratovanja, edukacije i treninga.

HVU/UDRUGA SRCE KADETSKO

Svijet je moguće mijenjati upravo onim malim,
često nevidljivim koracima, koji ne traže ništa osim srca

TIHA MISIJA

VELIKIH DJELA

TEKST
Ines Grossi

FOTO
Stefan Španić, Dražen Volarić

Kadet desetnik Stjepan Čakarić, kadet 3. godine na prijediplomskom studiju Vojnog vođenja i upravljanja i predsjednik humanitarne udruge Srce kadetsko, govori mirno, gotovo skromno, ali iza njegove jednostavnosti osjeća se duboka razina zrelosti i dobrote koja se ne uči iz knjiga. Rodom iz Slavonskog Kobaša, još je u srednjoj školi otkrio da ga najviše ispunjavaju trenuci u kojima drugima vraća osmijeh. U udruzi KUM "Limes", a potom i kroz akciju "72 sata bez kompromisa", naučio je nešto što ga i danas vodi: da je svijet moguće mijenjati upravo onim malim, često nevidljivim koracima, koji ne traže ništa osim srca.

Ta ga je misao pratila kad je kao kadet prve godine pristupio udruzi Srce kadetsko, a samo godinu poslije i preuzeo njezino vodstvo. "Dužnost predsjednika preuzeo sam od kadeta nadnarednika Filipa Kovača, kadeta 5. godine koji je ostao na funkciji potpredsjednika Udruge". Ne govori o tome kao o ambiciji, nego kao o pozivu, o osjećaju da je dužnost vode prije svega biti čovjek, biti rame, biti netko tko vidi onog tko je skriven na rubu društva. Zato mu je uloga predsjednika ujedno i čast i odgovornost koja ga oblikuje kao budućeg časnika. Udruga Srce kadetsko nastala je prije nekoliko naraštaja, iz jednostavne, ali snažne želje mladih kadeta da kroz vlastitu službu dotaknu živote onih kojima je pomoć najpotrebnija. "Rad Udruge je raznovrstan te uključuje akcije prikupljanja viška hrane i marende za pučke kuhinje, darivanje djece bez roditelja uoči blagdana Božića, Uskrsa i svetog Nikole, kao i druženje s njima. Jedna od iznimno emotivnih akcija bio je posjet bolnici u Bistri za kronične bolesti dječje dobi. Nadalje, jedna od aktivnosti u koju smo se uključili, nakon provedene edukacije volontera udruge Smiješak za sve, bilo je i sudjelovanje u programu Laku noć, pričoljupci, pa smo kao gosti boravili u bolnicama Srebrnjak, Vinogradskoj i Klaićevoj, gdje smo djeci čitali priče za laku noć i unosili toplinu u njihove bolničke večeri. Ova udruga svim kadetima i djelatnicima Kadetske bojne i Hrvatskog vojnog učilišta, koji sudjeluju u njezinu radu, znači isto: mi kao vojne osobe i pripadnici Oružanih snaga

Svaka njihova gesta, svaki posjet i svako darivanje nosi u sebi onu tihu, ali nepogrešivu poruku: hrvatski vojnik je tu, ne samo kao štit, nego i kao čovjek koji sluša, osjeća i pruža ruku

Republike Hrvatske težimo dodatnoj pomoći i davanju osjećaja sigurnosti svim članovima našeg društva, osobito onima najpotrebnijima. Kroz veliko srce, zajedništvo i motivaciju pokazujemo i onu ljudsku dimenziju vojnog poziva".

Svaka njihova gesta, svaki posjet i svako darivanje nosi u sebi onu tihu, ali nepogrešivu poruku: hrvatski vojnik je tu, ne samo kao štit, nego i kao čovjek koji sluša, osjeća i pruža ruku. Kadet desetnik Čakarić govori kako uz zahtjevan kadetski raspored ništa od toga nije jednostavno, ali nikad nije teško.

HVU/UDRUGA SRCE KADETSKO

Katkad preskoče trening, odmor ili slobodan sat, ali nitko se ne žali, jer svi znaju da se vrijeme potrošeno na dobro vraća višestruko. "Kada vidite dječji osmijeh", kaže, "shvatite da ste učinili nešto što vam puni dušu, a ne kalendar." Iako je teško izdvojiti najposebniju akciju, priznaje da ga najviše dirnu susreti s djecom. Njihova iskrenost, njihova nesputana radost i povjerenje koje daju kadetima, samo zato što su došli, zato što su u hrvatskoj odori, to su trenuci koji ostavljaju trag. Osjeti tada, kaže, koliko vojnički poziv nadilazi vojarnu i vojne poligone, koliko snažno djeluje na život i nadu drugih. Mnoga od te djece kažu da bi i sami željeli jednog dana nositi odoru. "Ako smo im makar malo pomogli da vjeruju u sebe i da se ne boje sanjati", dodaje tiše, "onda smo učinili pravu stvar."

Posebno mu je u pamćenju susret s djecom u domu na Vrhovcu, koji vode časne sestre. Posjećuju ih za svaki blagdan, donesu im igračke, slatkiše, a najčešće vrijeme. Igraju nogomet, crtaju, pomažu im u zadacima, razgovaraju s njima. To su sati koji prolaze brzo, ali ostaju u srcu dugo. A i ove su ih godine, uoči svetog Nikole, ponovno obišli, susret koji je s vremenom prerastao u tradiciju što ih duboko veže i podsjeća koliko je toplina darovanog trenutka snažnija od svakog dara.

Budući časnik bit će dobar vođa tek kad zna prepoznati čovjeka ispod odore i kad zna staviti potrebe svojih vojnika ispred vlastitih

Dok govori o važnosti empatije i solidarnosti u vojnom pozivu, čini se kao da im daje gotovo jednaku težinu kao i vojnostručnom znanju. Smatra da će budući časnik biti dobar vođa tek kad zna prepoznati čovjeka ispod odore i kad zna staviti potrebe svojih vojnika ispred vlastitih. Isto vrijedi i u misijama, kaže, gdje se sigurnost lokalnog stanovništva gradi upravo na povjerenju, strpljenju i razumijevanju, onako kako je hrvatski vojnik godinama bio prepoznat u Afganistanu.

Na kraju, kad ga se pita o budućnosti udruge, ne govori o velikim planovima ni ambicioznim projektima. Njegova je želja jednostavna, da Srce kadetsko nastavi kucati i nakon njegova odlaska u postrojbu, da svaki novi naraštaj u njemu prepozna ono što su prepoznali oni prije njih: da vojni poziv nije samo dužnost prema domovini, nego i odgovornost prema čovjeku. Jer, kako kaže, "ako smo nekom vratili vjeru u ljude, makar i na trenutak, onda je

Voda nije onaj koji
stoji ispred drugih,
nego onaj koji u
tišini daruje dio
sebe kako bi drugi
osjetili da nisu
sami

Dok god među
kadećima bude
onih koji vjeruju da
se svijet mijenja
malim, dobrim
koracima, Srce
kadetsko nastaviti
će kucati jednako
snažno

naše srce učinilo ono zbog čega je stvoreno.“ I možda je
upravo u toj jednostavnoj, gotovo nečujnoj istini njegov
najveći doprinos: da vođa nije onaj koji stoji ispred drugih,
nego onaj koji u tišini daruje dio sebe kako bi drugi osjetili
da nisu sami.

Udruga Srce kadetsko tako ostaje mnogo više od popisa
akcija ili trenutačnih ideja jedne generacije. Ona je tiha nit
koja povezuje naraštaje kadeta, mjesto gdje se vojnički
poziv prvi put susreće s odgovornošću prema čovjeku.
Svaka nova generacija u njoj pronalazi svoju priliku da
daruje vrijeme, znanje, strpljenje i toplinu, potvrđujući da
snaga Hrvatske vojske ne počiva samo na disciplini i vje-
štini, nego i na ljudskosti koja čini njezinu srž. A dok god
među kadećima bude onih koji vjeruju da se svijet mijenja
malim, dobrim koracima, Srce kadetsko nastaviti će kucati
jednako snažno, za one kojima je najpotrebnije i za sve
koji u njemu uče kako biti bolji čovjek i bolji vojnik.

HVU

U dobi od samo 22 godine kadet narednik Frane Gašpar postao je hrvatski U23 rekorder s istrčanih 116 km u ultramaratonu na 12 sati, potvrđujući da ustrajnost i karakter ne poznaju dobne granice. Ovo je priča o disciplini, vjeri i spremnosti da se uvijek ide korak dalje

SNAGA KARAKTERA

Na prvu se čini skroman i tiho koncentriran, ali već nakon nekoliko rečenica postaje jasno da Frane Gašpar, 22-godišnji kadet narednik iz Umčana pokraj Vrgorca i student četvrte godine studija Vojnog vođenja i upravljanja, živi u ritmu izazova. O trčanju govori jednostavno, kao o prisutnom dijelu života koji mu se uvukao gotovo neprimjetno. "Ljubav prema trčanju probudila se sasvim slučajno. Prije šest godina vidio sam da se održava polumaraton u Splitu do kojeg je ostalo nešto više od sedam mjeseci. Odlučio sam si prirediti mali izazov i prijaviti se. S obzirom na to da nisam imao nikakvog iskustva, na internetu sam potražio trening-plan i ubrzo počeo s pripremama. Brzo sam napredovao i u tom cijelom procesu trčanje mi je iz izazova preraslo u ljubav i naviku kojom se u većem ili manjem obujmu želim baviti cijeli život", navodi Frane.

U dobi u kojoj mnogi tek ulaze u ozbiljniji svijet sporta, Frane je već uspio srušiti hrvatski U23 rekord u ultramaratonu, što njegovu priču čini još dojmljivijom. Prisjećajući se svojeg sportskog puta, ističe kako ga je oblikovalo sve, od prvih lakih kilometara do trčanja daleko *iza granica ugode*. Naglašava da ga ljudi često pitaju koliko se dugo pripremao za rekordnu utrku, a on im odgovara da se, zapravo, priprema cijeli život. "Ostanu u čudu kad im kažem da se pripremam cijeli život.

TEKST

Ines Grossi

FOTO

sžn Dražen Volaric

Potrebno je dosta vremena da si posložiš određene stvari i stekneš mehanizme koji ti pomažu u teškim situacijama kojih je mnogo na višesatnim utrkama. Rekao bih da te svaki trening ili utrka oblikuju kao sportaša. Potrebno je proći različite napore, čak i više puta, da bi naučio svoje tijelo kako da odgovori tim izazovima. Najbolji način za to je stalno izlaženje iz zone komfora i traženje novih izazova. Kod trkača to je obično odlazak na utrke koje uključuju veću udaljenost od one koju su dotad istrčali. Vođen tim načinom razmišljanja, prije dvije godine prijavio sam se na utrku od šest sati i tu također srušio državni U23 rekord. Iduće godine ispunio sam dugogodišnji cilj i istrčao 100 kilometara na jednoj utrci. Nakon tih postignuća logičan slijed bila je utrka od 12 sati".

Kao jedan od najmlađih hrvatskih U23 ultramaratonaca s rekordom, kadet Frane Gašpar ispisao je stranicu koja će ostati upamćena

HVU

KOLIKO ULOŽIŠ, TOLIKO I DOBIJEŠ

Govoreći o najtežim trenucima na dugim stazama, ne skriva koliko je psihička borba često teža od fizičke. "Koliko god bili fizički spremni i mentalno jaki, teško je ostati imun na unutarnji glas koji vam svakim korakom govori da odustanete. Nije lako kad počnete osjećati grčeve, zavlada umor, često vas bole određeni dijelovi tijela, a do kraja utrke ostalo je još šest sati. Sva uroda koju ste dotad imali postaje patnja. U tim trenucima najčešće se prestanem opterećivati parametrima koje sat pokazuje i pokušavam što više slušati svoje tijelo i trčati na osjećaj. Uvijek je korisno skrenuti misli da što manje mislite na patnju kroz koju prolazite u tom trenutku. Molitva mi je koristan alat u tim situacijama. Pomaže mi da održim potrebnu mirnoću i stalozhenost te da izvučem maksimum iz situacije".

U treninzima, kao i u vojnom obrazovanju, ključnu ulogu ima planiranje vremena. Obveze kadeta i studenta zahtijevaju dobru organizaciju. Njegov *lagani trening* rijetko traje manje od sat vremena, a kako se približavaju utrke, kilometraža raste i više od trideset kilometara dnevno. "Kao kadet na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman" moram dobro isplanirati dan da bih uspio ispuniti sve akademske i vojne obveze. Najveću borbu vodim s vremenom. Ponekad je teško sve uskladiti. Za vrhunski je sport, uz strukturiran trening, tijelu potrebno omogućiti i vrijeme za odmor. Ultramaratonski treninzi zahtijevaju puno treninga, a gotovo uvijek akumulira se i određeni umor. Nije lako uvijek ustrajati. Kad kažem da idem odraditi lagani trening, to uključuje najmanje jedan sat trčanja u zoni smanjenog opterećenja. Kako se bliži utrka, tako se podiže volumen treninga i nije rijetkost da na treningu trčim 30 ili više kilometara. Uz sve to, nezaobilazan je i trening snage kako bih prevenirao potencijalne ozljede. Bitno je napomenuti da to sve radim nakon obveznih treninga koji su dio naše svakodnevice u Kadetskoj vojsci".

Prisjećajući se svojeg sportskog puta, ističe kako ga je oblikovalo sve, od prvih lakih kilometara do trčanja iza granica ugođe

"Koliko god bili fizički spremni i mentalno jaki, teško je ostati imun na unutarnji glas koji vam svakim korakom govori da odustanete", ističe kadet narednik Frane Gašpar

Kad ga pitamo koliko mu je važna disciplina i pravilno planiranje treninga, odmah ima spreman odgovor, ponosno ističući kako ne kažu bez razloga da je atletika kraljica sportova. "Nema sivih zona. Sve je jasno i transparentno. Koliko uložiš, toliko i dobiješ nazad. Kontinuitet je ključ uspjeha. Dugoprugaško trčanje pravi je primjer toga. Potrebne su godine treninga da bi se stvorila baza. U tom razdoblju prođete sva četiri godišnja doba te okusite i sve vremenske uvjete. Disciplina je ono što vas drži kad baš i nemate volju izaći i odraditi trening, a takvih dana je mnogo. Posebno kad 95 % vremena provedete sami na stazi. Zato je bitno pravilno planiranje da biste unijeli živost u trening i smanjili monotoniju koju mnogi vide baš kao razlog da se ne bave trčanjem".

A onda se vraća na dan koji će dugo pamtit. Bilo je to 8. studenog 2025. godine na atletskom stadionu Mladost, a organizator je bio AK Sljeme. "Najteže od svega bilo je to što nisam u potpunosti znao što me očekuje. Već sam prije trčao ultramaraton na šest sati i Backyard ultru na kojoj sam istrčao 100 km, ali utrka na 12 sati ekstremnija je od ove dvije navedene. Prije takve utrke možete s pravom biti puni sumnje jer nikad ne znate u kojem se trenutku može sve promijeniti. Za mene je velik izazov na prethodnim utrkama bio i unos hrane. Danas se to pretvorilo u pravu malu znanost. Fokus je na tome što unijeti, kad i u kojim količinama da bi tijelo funkcioniralo na pravi način. Unos hrane također je nešto što se vježba na treningu jer tijelo često odbija hranu tijekom visokih tjelesnih napora. U pripremama sam se fokusirao i na taj dio jer sam primijetio da sam na prethodnim ultramaratonima radio određene pogreške. Trasa je uključivala tartan stazu, beton, kockice i na nekim mjestima čak i zemlju. Bilo je bitno zadržati koncentraciju i paziti na svaki korak da ne bi došlo do nekakvog uganuća, a posebno u noćnim uvjetima, gdje je staza bila manje osvijetljena." Na pitanje je li u nekom trenutku pomislio da bi mogao srušiti hrvatski rekord, govori mirno, ali iskreno: nada da bi ga mogao srušiti postojala je od trenutka prijave. "Plan mi je bio od samog početka uzeti tempo koji je potreban za ostvarenje tog cilja i držati ga što je god dulje moguće. Prvi sam put nakon osam sati trčanja osjetio da imam dobre šanse za rušenje rekorda. Bio sam u dobrom psihofizičkom stanju, a sat je pokazivao zadovoljavajući rezultat. Tad je bilo potrebno sačuvati mirnoću i držati se plana, jer u ovakvim utrkama i najmanje greške bitno utječu na krajnji ishod. Kako se utrka približavala kraju, sve sam više bio siguran da je cilj blizu i da su vrlo male šanse da ne uspijem".

KARAKTER – TEMELJ SVAKOG USPJEHA

Smatra da je psihička priprema temelj uspjeha, možda i važnija od fizičke. Tijekom utrka, kaže, nužno dođe faza na koju se ne može pripremiti, faza u kojoj se vidi razlika između izdržati i odustati. Zato se i prije starta trudi biti okružen dragim ljudima i zadržati smirenost. Tijekom utrke misli usmjerava na pozitivno, često u tolikoj mjeri da mu vrijeme prođe brže nego što očekuje. "Koliko god trkač bio fizički pripremljen, doći će faza utrke koja će pokazati da se za utrke takvog tipa nije moguće u potpunosti pripremiti.

U tim se trenucima pokazuje važnost psihičke otpornosti koja čini razliku boljih i lošijih trkača“.

Posebno mjesto u njegovoj svakodnevici ima duhovnost. Molitvu naziva utočištem, izvorom mira i skladnosti koja ga prati i kroz život i kroz sport. Kaže da mu vjera pomaže složiti *kamenčiće* u mozaik uspjeha i sačuvati potrebnu disciplinu i motivaciju. “Molitva mi je uvijek sigurno utočište u životu i u sportu. Kad joj se dovoljno predam, osjećam da sve sjeda na svoje mjesto i da je sve baš onako kako treba biti. Iz toga crpim svu snagu potrebnu za svladavanje životnih izazova. Za vrhunske rezultate potrebno je zadržati mirnoću i vjeru tijekom cijelog procesa pripreme i same utrke. Vjera mi tu najviše pomaže da ustrajem u radu, budem uporan, discipliniran i sve te kamenčiće složim u jedan lijep mozaik“. Na pitanje kako danas gleda na rekordno postignuće, gotovo se suzdržano nasmije. U svakodnevnom ritmu te stvari potonu, kaže, ali ponekad se ponovno javi onaj žar koji ga podsjeti koliki je uspjeh ostvario. “U ovo postignuće utkane su godine treninga, rada i strpljenja i zato mislim da mi taj osjećaj ponosa neće nikad izbljediti. Čak ni onda kada jednog dana netko drugi sruši taj rekord kao i ja sad“. O budućim izazovima govori s posebnim poštovanjem prema utrkama o kojima sanja svaki ultramaratonac. “Primjerice Maraton des Sables, ultramaraton čija ruta prolazi duž cijele pustinje Sahare; Badwater, utrka Dolinom smrti, te legendarni

Trasa je uključivala tartin stazu, beton, kockice i na nekim mjestima čak i zemlju. Bilo je bitno zadržati koncentraciju i paziti na svaki korak da ne bi došlo do nekakvog uganuća, a posebno u noćnim uvjetima, gdje je staza bila manje osvijetljena

Spartatlon koji spaja Spartu i Atenu. Sve redom utrke dulje od 200 km u ekstremnim uvjetima. Potrebno je još dosta rada da bih se kvalificirao na spomenute utrke te ih uspješno završio. Dotad, cilj je maksimalno uživati u svakom koraku i svim blagodatima koje trčanje nosi.“

Za kraj poručuje mladim kadetima i sportašima da čuvaju karakter, jer je on temelj svakog uspjeha: okolnosti se mijenjaju, ali idealima se valja čvrsto držati. Uspjeh će doći, možda ne odmah, ali gotovo sigurno neće izostati. Priča Frane Gašpara pokazuje da izdržljivost nije samo fizička kategorija, nego spoj karaktera, vjere, discipline i neslomljive volje. Njegov rekord na 12 sati tek je jedan dokaz toga, a put koji je pred njim čini se barem jednako širok kao i staze koje svakodnevno osvaja. Ako ga išta određuje, onda je to spremnost da iznova prijede vlastite granice, mirno, strpljivo i s iskrenom ljubavlju prema onom što radi.

JAZZ ORKESTAR HRVATSKE VOJSKE

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu održan je 7. prosinca humanitarni koncert Jazz orkestra Hrvatske vojske i gostiju za Zakladu vojne solidarnosti

HUMANITARNI KONCERT JAZZ ORKESTRA HRVATSKE VOJSKE

TEKST

Hrvoje Lončarević

FOTO

Tomislav Brandt

Jazz orkestru pridružili su se na pozornici Ana Uršula Najev, Nika Pastuović, Mia Raguž, Adalbert Turner Juci, Marko Kutlić, Dino Jelusić, zbor Davidias i Neno Belan kao gost iznenađenja. Pod dirigentskom palicom voditelja Jazz orkestra bojnika Davora Dropuljića izvodile su se pjesme Parnog valjka, Olivera Dragojevića, Gabi Novak, Franka Sinatre, Prljavog kazališta i drugih poznatih izvođača. Na poticaj voditelja Jazz orkestra i gostujućih izvođača publika je nerijetko pratila nastup pljeskom i pjevanjem poznatih hitova. Među posjetiteljima bili su i državni tajnik MORH-a Tomislav Galić te zapovjednik ZzP-a brigadir Mile Vukičević.

“Hvala vam od srca što ste došli, što ste u ovo adventsko vrijeme, vrijeme darivanja, odvojili jedan dio svojeg kućnog budžeta i darovali ga u humanitarne svrhe, za naše potrebite vojnike”, poručio je publici na početku

Sav prihod od prodaje ulaznica doniran je Zakladi vojne solidarnosti, koja pruža podršku i pomoć pripadnicima Hrvatske vojske i njihovim obiteljima

koncerta bojnik Dropuljić.

Sav prihod od prodaje ulaznica doniran je Zakladi vojne solidarnosti, koja pruža podršku i pomoć pripadnicima Hrvatske vojske i njihovim obiteljima pri svim oblicima stradanja. Jazz orkestar Hrvatske vojske sastavnica je Orkestra Hrvatske vojske Zapovjedništva za potporu, a djeluje dulje od desetljeća. Odlikuje ga raznovrsnost glazbe koju izvodi: od džeza do zabavne, vrhunska kvaliteta te suradnja s mnogobrojnim poznatim imenima domaće i međunarodne zabavne glazbe.

HVU

TEKST I FOTO
Ivan Šurbek

Tijekom Sportskog dana kadeti i studenti zagrebačkih fakulteta imaju priliku okušati se u različitim sportskim disciplinama, družiti se i razmjenjivati iskustva. Riječ je o događaju koji mlade potiče na prelaženje vlastitih granica, timski rad i veću brigu o vlastitom zdravlju

PRILIKA ZA DRUŽENJE I RAZMJENU ISKUSTAVA

U povodu 34. obljetnice osnivanja Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", 10. prosinca u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" održan je Sportski dan. Taj sadržajan i dinamičan događaj organiziran je u suradnji s pet zagrebačkih fakulteta. Studenti sportaši rado su se odazvali, a došli su s Fakulteta strojarstva i brodogradnje, Prirodoslovno-matematičkog, Filozofskog, Prometnog te Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije.

Sportski dan, a ovaj je put bila riječ o njegovu devetom izdanju, tradicionalno organizira Hrvatsko vojno učilište. Stručni tim kineziologa HVU-a na čelu s bojnikom Domagojem Bagarićem priprema natjecanja u različitim sportskim disciplinama za kadete OSRH – pripadnike Kadetske bojne "Predrag Matanović" – kao i za studentice i studente

uključenih fakulteta. Cilj događaja jest potaknuti mlade na redovitu tjelesnu aktivnost. To je posebno važno za kadete, koji sport žive svakodnevno, jer on čini sastavni dio njihove buduće profesije. Tjelesna spremnost i sportski način života temeljne su vrijednosti pripadnika OSRH.

Hrvatsko vojno učilište odavno je prepoznato po visokoj razini sportskog rada i stručnosti. Kineziolozi, profesori i nastavnici, uz podršku starijih kolega, kadetima i mladim vojnicima prenose znanje i pomažu im u postizanju odličnih rezultata – ne samo na vojnim natjecanjima. Mnogi profesionalni vojnici aktivno se bave sportom i sudjeluju i na civilnim sportskim događanjima, gdje također postižu vrijedne rezultate.

Kadeti i drugi pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske aktivno su uključeni u različite sportske aktivnosti. Dobra infrastruktura vojarne omogućuje im treninge i natjecanja u velikom broju sportova. Sportski dan pruža kadetkinjama i kadetima priliku za natjecanje s kolegama i prijateljima s drugih fakulteta, čime stječu nova iskustva, razvijaju timski duh, pomiču vlastite granice i jačaju zdravlje.

I ove su godine studenti i kadeti odmjerili snage u pet sportova. Studentice i kadetkinje natjecale su se u odbojci i streljaštvu, dok su se studenti i kadeti okušali u streljaštvu, košarci, malom nogometu te šahu.

Brigadir Joso Šarlija, bojnik Domagoj Bagarić, pukovnik Branimir Hamer te profesori Goran Rogalo i Dražan Čurčić stručnjaci su koji vode sportski program na Hrvatskom vojnom učilištu.

“Drago mi je da se svake godine našim kadetima priključuju i drugi fakulteti i njihovi studenti. Od 2016. organiziramo ova okupljanja i odaziv je svake godine sve veći. Sudjelovalo je oko 170 natjecatelja, od kojih je četrdesetak kadeta. Sport je važan, pogotovo danas. Nama je drago da se mladi odazivaju, da su kadeti aktivni u svojim sportskim sekcijama, da je dvorana uvijek ispunjena. Vidjeti toliko mladih koji su aktivni u sportu uvijek je lijepo. Drago mi je da infrastruktura prati potrebe i ide ukorak s novim generacijama. Jako smo zadovoljni zbog toga”, rekao nam je bojnik Domagoj Bagarić.

“Danas su mnogi ljudi, posebice mladi, izloženi različitim vrstama zaslona, bilo da je riječ o zaslonu mobitela ili računala, pri čemu je sjedilački način života postao normalan. Međutim, to nije dobro, jer čovjek ima potrebu kretati se, biti aktivan, natjecati se i družiti. Sportski dan odlična je prilika za takvo što i mi smo sretni jer imamo tu mogućnost pružiti našoj mladosti”, istaknuo je profesor Goran Rogalo. Na svečanosti proglašenja pobjednika sudionicima se u ime zapovjednika Hrvatskog vojnog učilišta general-bojnika Slavena Zdilara obratio brigadir Ivica Petrić. Pozdravio je studente, zahvalio im na dolasku te izrazio zadovoljstvo što su se odazvali u velikom broju. Istaknuo je da ovim događajem uveličavamo obljetnicu HVU-a i promo-

viramo ga na najbolji mogući način. Dodao je da se sportom ne razvija samo rad i disciplina već i dobra socijalna povezanost, a HVU koristi svaku priliku da održavanjem sportskih natjecanja potakne mlade na daljnju suradnju.

REZULTATI PO SPORTOVIMA:

MALI NOGOMET

1. Filozofski fakultet
2. HVU
3. Fakultet šumarstva i drvne tehnologije

ODBOJKA – DJEVOJKE

1. Prirodoslovno-matematički fakultet
2. Filozofski fakultet
3. Hrvatsko vojno učilište

KOŠARKA

1. Fakultet strojarstva i brodogradnje
2. Hrvatsko vojno učilište

STRELJAŠTVO

1. Hrvatsko vojno učilište
2. Fakultet strojarstva i brodogradnje
3. Fakultet šumarstva i drvne tehnologije

ŠAH

1. Fakultet strojarstva i brodogradnje
2. Filozofski fakultet
3. Prirodoslovno-matematički fakultet

Osim starijih sustava sovjetskog dizajna ili proizvodnje te onih koji su stigli iz zapadnih zemalja, napadnuta zemlja u obrani od agresije koristi i suvremene sustave iz domaćih pogona. Neki od njih istaknuli su se kao inovativni proizvodi velike operativne učinkovitosti

UKRAJINSKA

U vrijeme SSSR-a nalazili su se na području Ukrajinske Sovjetske Socijalističke Republike golemi proizvodni kapaciteti obrambene industrije, koji su uključivali i najmasivnije te najkompleksnije sustave. Neki od njih bili su veliki transportni zrakoplovi (Kijev), tenkovi i oklopna vozila (Harkiv) i golemi interkontinentalni projektili (Dnji-pro). Danas je od njih ostalo malo. Ipak, u zadnjih petnaestak godina, zahvaljujući novim privatnim i restrukturiranim državnim tvrtkama, razvijen je znatan potencijal za razvoj sposobnih i učinkovitih suvremenih oružanih sustava. U današnjem obrambenom ratu u više su se slučajeva pokazali boljim rješenjem i od brojnih te često tehnološki naprednijih sustava doniranih sa zapada. Prednost domaćeg bolja je prilagođenost zahtjevima i uvjetima ukrajinskih obrambeno-sigurnosnih snaga i naprednijim konceptima operativne uporabe. Ti koncepti razvijaju se još od 2014., u borbenim operaci-

Topnički sustavi Bohdana kalibra 155 mm prošli su više poboljšanja i imaju četiri prepoznatljive osnovne izvedenice. Zadnje serije temelje se na češkim kamionima Tatra konfiguracije 8 x 8

TEKST
Marin Marušić

jama nižeg intenziteta na istoku zemlje. U tom je razdoblju velik broj pripadnika Oružanih snaga prošao obuku i stekao iskustvo na domaćim sustavima. Time su stvoreni uvjeti i za brži rast te daljnji proces usvajanja njihove primjene.

KOZACI DO ŠPANJOLSKJE

Od brojnih ukrajinskih oklopnih vojnih vozila na kotačima može se izdvojiti uspješna serija Kozak. Proizvodi ih privatna tvrtka Praktika iz Kijeva, koja je prva vozila tog tipa predstavila još 2009. Tijekom 2014. proizvedeno je naprednije vozilo Kozak 2. Kao i na prethodniku, korišteno je Ivecovo podvozje, ali taj put sa serije EuroCargo 4 x 4. Veće vozilo omogućilo je znatno veću nosivost, iskorištenu za oklopnu i protuminsku zaštitu. Razina balističke zaštite dovedena je na STANAG 4569 razine 2. Trup vozila izrađen je u obliku slova V kako bi lakše apsorbirao silu eksplozija, odnosno izbjegao ih. Primijenjen je višeslojni oklop, koji štiti od same eksplozije, ali i naknadnih krhotina i njihova širenja po unutrašnjosti vozila. Konstrukcija vozila sastoji se od više labavo povezanih modula. Dode li do eksplozije, vozilo se ne dezintegrira cijelo, nego se samo odvaja izravno zahvaćen dio. Standardna inačica na krovu ima otvor i okretni prsten na koji se mogu instalirati različita oružja: strojnice kalibra 7,62 (serije PK) ili 12,7 mm (NSVT) odnosno bacač granata kalibra 30 ili 40 mm, npr. AGS-17 ili UAG-40.

ORUŽJA

Osim za osnovnu, pripremljeni su planovi i za izvidničku, zapovjednu, sanitetsku i minobacačku inačicu. Početkom i tijekom 2015. došle su prve domaće narudžbe i isporuke i to za Nacionalnu gardu Ukrajine i Državnu graničnu službu Ukrajine. Tih nekoliko desetaka primjeraka vrlo je brzo uporabljeno u akcijama na kriznom istoku zemlje. Vozilo je u ožujku 2017. uvedeno i u operativnu uporabu u postrojbama Oružanih snaga Ukrajine. I nakon inačice Kozak 2, proizvođač je išao dalje. Na temelju borbenih iskustava, ali i dodatnih zahtjeva postavljenih za uporabu u padobranskim postrojbama, razvijena je nova poboljšana inačica. Predstavljena 2017. na kijevskom sajmu naoružanja, inačica Kozak 2M još je veća, snažnija i zaštićenija od prethodnika. Nove značajke bile su: neovisni sustav ovjesa, protupožarni sustav, automatski sustav tlaka u kotačima te novi sustav klimatizacije i filtriranja zraka. Poboljšana je balistička i protuminska zaštita, a u konstrukciji su korištene oklopne ploče finske tvrtke Milux. Nakon opsežnih testiranja i evaluacije, vozilo su tijekom 2019. usvojile i Oružane snage i Nacionalna garda. I danas je jedno od temeljnih vozila u operativnim postrojbama, a prema podacima s portala Military Balance, Ukrajina ima više stotina primjeraka u više osnovnih i specijaliziranih inačica. Vozila Kozak mogla bi se proizvoditi i izvan granica Ukrajine: u studenom 2025. dogovorena je suradnja Praktike sa španjolskom Tecnovom. Dio komponenata proizvodio

300 km. Takav bi sustav bio po taktičko-tehničkim značajkama usporediv s proizvodima iz vojnoindustrijskih sila kao što su SAD, Švedska, Kina i Rusija. Razmatran je i izvozni potencijal, kao i budući razvoj sustava. Tako je predviđeno lako instaliranje komponenata na podvozja drugih teretnih vozila, kao i kompatibilnost projektila za različite lansirne platforme, što uključuje i zrakoplove. Novi sustav bio je sredinom 2020. spreman za provjere i testiranja. U inicijalnim lansiranjima bez bojne glave u travnju i svibnju te godine provjeravane su sposobnosti projektila pri navigaciji s pomoću INS-a i GPS-a, održavanje visine leta te otpornost samonavođenja na elektroničke protumjere. Prva bojna gađanja izvršena su u lipnju 2020., a dva projektila uspješno su pogodila improvizirani ploveći objekt. Neptun je zemaljski baziran sustav namijenjen ponajprije borbi protiv pomorskih površinskih ciljeva. Njim se mogu gađati veća plovila poput krstarica, desantnih ili transportnih brodova, ali i manje fregate ili raketne topovnjače, bez obzira na to plove li pojedinačno ili u konvoju. Temeljna postrojba koja operira sustavom je bojna koju čine tri odnosno šest bitnica. Svaka bitnica ima dva lansera s četiri projektila RK-360. Bojna raspolaže s 18 vozila podijeljenih u tri tipa – na jednom je lansirni sustav USPU-360, drugo je transportno-pretovarno vozilo TZM-360 za prijevoz i dopunu lansirnih jedinica, a treće transportno vozilo TM-360, koje služi isključivo za prijevoz projektila.

Foto: armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

bi se u Ukrajini, a završno sklapanje obavljalo u pogonima kod grada Hencije u središnjoj Španjolskoj, južno od Madrida. Vozila će biti ponuđena vladama Ukrajine, Španjolske te drugih partnerskih zemalja.

NA TEMELJU ISKUSTAVA

Kao i u slučaju mnogih drugih ukrajinskih oružja, razvoj sustava protubrodskih projektila Neptune nastavio se na uspješnim ili obećavajućim projektima iz zadnjih godina SSSR-a. Neptune je nastavak razvoja sovjetskog projektila H-25 NATO-ove oznake SS-N-25 Switchblade. Osim kijevskog projektnog ureda Luč, koji je bio nositelj programa, u daljnjem razvoju sustava sudjele su i druge važne tvrtke ukrajinske obrambene industrije kao što su Motor-Sič, KraZ, Arsenal TskB, Orizon Navigation, Vizor, Telekart-Pribor, Radionix i Ukrainian Armor. Prva inačica pojavila se još 2015., a do 2019. donekle su dovršeni prvi operativni primjerci. Poslije su proizvođači odlučili raditi na povećanju mogućnosti postojećeg sustava. Uz relativno mala ulaganja, nova inačica RK-360MT trebala je donijeti nove sposobnosti uz povećanje maksimalnog dometa na

VOJNA INDUSTRIJA

Foto: President of Ukraine Official Website / president.gov.ua

Prema takvom ustroju, svaka potpuno opskrbljena bojna raspolaže sa 72 projektila. U slučaju borbenog djelovanja visokog intenziteta, plotun iz lansera spremnih za djelovanje ima 24 projektila koja mogu biti lansirana u manje od dvije minute, tj. u tri do pet sekundi između svakog lansiranja.

POTAPANJE KRSTARICE

Odluka o bojnom djelovanju donosi se iz zapovjedno-upravljačkog centra smještenog na teretnom vozilu konfiguracije 6 x 6 s pet članova posade. Zapovjedno vozilo opremljeno je potrebnom tehnikom za automatizirano operativno djelovanje i potrebnim komunikacijskim sredstvima. Radiouređaji obuhvaćaju sustave u frekvencijskim pojasevima HF i UHF kao i satelitske veze, te omogućuju održivo umrežavanje s postrojbama različitih razina. Podaci o ciljevima i njihov odabir mogu se dobivati umrežavanjem od vanjskih zrakoplovnih ili površinskih platformi s posadom ili bez nje odnosno od drugih sredstava prikupljanja podataka, izviđanja i nadzora. Najnovija inačica predstavljena je nedavno, u listopadu 2025., pod oznakom RK-360L ili Neptune D. Objavljene su i osnovne značajke, primjerice maksimalni dolet od 1000 km. Predviđene su dvije podinačice: protubrodski s bojnom glavom mase 150 kg i ona za gađanje ciljeva na zemlji s glavom od 260 kg. Sudeći po dosadašnjem razvoju te mogućnostima udara na sve udaljenije ciljeve, treba očekivati da će informacije o djelovanjima tog sustava dolaziti. Unatoč poteškoćama u proizvodnji većeg broja tih projektila, glasnogovornik ukrajinske mornarice Dmitro Pletenčuk nedavno je izjavio da je

Novije inačice projektila Neptune razlikuju se od prethodnika većim dimenzijama ili zadebljanjima koja formiraju kapljičasti dodatni spremnici goriva. Uz modifikacije omogućen je dolet do 1000 km, napad na zemaljske ciljeve te dva tipa bojnih glava

tijekom 2024. sustav Neptune uspješno djelovao u pedeset napada. Danas se procjenjuje da je proizvodnja prešla sto primjeraka. Najveći i najzapaženiji uspjeh svakako je pogađanje ruske krstarice Moskva u travnju 2022. Pretrpljena oštećenja i naknadni požari ubrzo su doveli do napuštanja broda i njegova potonuća.

DOBRO POZNAT PROTUOKLOP

Djelomice u suradnju s proizvođačima iz Bjelorusije, tvrtka Luč razvila je protuoklopni lansirni sustav Stuhna-P ili Skif, kako ga naziva na inozemnom tržištu. Predstavljen je 2011. i ubrzo uveden u operativnu uporabu OS-a Ukrajine. Međutim, trebalo je proći više godina do veće zastupljenosti u postrojbama. Tek nakon oružanih sukoba u zemlji koji su izbili 2014. počela je ozbiljnija isporuka većeg broja lansera i pratećih trenažera. Od 2018. počinje veća serijska proizvodnja te su u nekoliko godina isporučene stotine lansirnih jedinica uz tisuće projektila. Nisu bile namijenjene samo opremanju vlastitih postrojbi. U sukobima na istoku Ukrajine sustav je postizao zapažene uspjehe koji su poslužili i za njegov plasman na inozemno tržište. Među naručiteljima prednjačile su arapske zemlje, a na popisu su zasad Alžir, Saudijska Arabija, Katar, Egipat, Jordan, Maroko, Gruzija, Azerbajdžan i Mjanmar. DKKB Luč predstavio je 2021. i poboljšanu inačicu sustava oznake Skif-M. Gotovo sve komponente poboljšane su ili nadograđene novim podsustavima, a znatno je smanjena ukupna masa sustava. Skif-M dobio je i novi način usmjeravanja projektila, lakše postolje-tronožac, nove baterije, jedinicu PN-U za ciljanje i navođenje s laserskim daljinomjerom te, što se poslije pokazalo korisnim, laku, ali robusnu konzolu za daljinsko upravljanje sustavom. Uz donirane zapadne protuoklopne sustave kao što su NLAW i Javelin, Stuhna-P u ranom je razdoblju rata podnijela glavni teret protuoklopne borbe protiv ruskih snaga. Iako ne toliko tehnološki napredni kao zapadni sustavi, posebno u samonavođenju, njihove su prednosti pouzdanost i dolet koji prelazi pet kilometara. Videozapisi o ratnom djelovanju Stuhne brojni su i javno dostupni. Svjedoče o uspješnim pogađanjima i neutralizaciji različitih vozila: od glavnih borbenih tenkova, borbenih vozila pješništva, oklopnih transportera, lakih oklopnih i drugih vozila te stacionarnih ciljeva.

Učinkovitost je pridonijela konzola sa zaslonom, za djelovanje s većih udaljenosti. Neke su od prednosti veća sigurnost i zaklon prilikom protivničke paljbe, lakše prikrivanje, lakša priprema gađanja, ali i sklanjanje posade od teških vremenskih uvjeta. Zanimljivo je da je s razbuktavanjem potpunog rata

Lansiranje projektila Stuhna-P (Stiff). Sustav je u ranom razdoblju rata podnio glavni teret protuoklopne borbe protiv ruskih snaga

Foto: armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

Foto: armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

2022. godine dio sustava namijenjenih izvozu preusmjeren ukrajinskim postrojbama na bojištu. Tako su se mogli vidjeti sustavi Stuhna-P sa sučeljima na arapskom pismu i jeziku.

JASNA PROZAPADNA ORIJENTACIJA

Jedno je od ukrajinskih oružja čije se ime često spominje u vijestima s tamošnjih bojišnica topnički sustav 2S22 Bohdana. Početkom rujna ove godine, u objavama s vojnog sajma MSPO u Poljskoj, moglo se čuti kako je ta samohodna haubica na kotačima u OS-u Ukrajine već dosegla oko 350 primjeraka. Tom je prilikom navedeno da je dostignuta proizvodnja od gotovo nevjerojatnih 30 primjeraka mjesečno. Razvoj Bohdane započeo je prije petnaestak godina, kad su u obrambenom proračunu odvojena sredstva potrebna za njezin razvoj u skladu sa zahtjevima vojnog instituta za istraživanje i razvoj. Već u početku odabran je standardni kalibar 155 mm, što je rezultat jasne zapadne orijentacije obrambene politike i otklon od starog kalibra 152 mm iz doba SSSR-a. Izbor se pokazao dobrim. Bohdana je i prvi samohodni topnički sustav na kotačima razvijen u Ukrajini. Prototip je javno predstavljen na obilježavanju Dana neovisnosti 24. kolovoza 2018. Krajem te godine proizvođač je proveo različita testiranja prototipa. U timu za proizvodnju i razvoj nalazilo se više državnih, ali i privatnih tvrtki iz obrambenog sektora. Za najbitniji dio, tj. topnički sustav i cijev, bila je zadužena tvrtka za teške strojeve i alate HMTF (Heavy Machine Tool Factory) iz Kramatorska. Za pokretljivost sustava, tj. vozilo, bila je zadužena tvrtka AutoKrAZ iz Kremenčuka. Mobilnost platforme bila je iznimno važna kako bi se što više usvojila taktika i koncept gađanja i brzog napuštanja vatrenog položaja (*shoot and scoot*). Osnovna je zamisao da topnički sustav može izvršiti precizna gađanja u kratkom vremenu, nakon čega treba biti sposoban za brzo napuštanje položaja kako bi izbjegao moguću uzvratnu topničku ili drugu ugrozu. S vremenom se raširenost te taktike na ukrajinskoj bojišnici prilično smanjila, ali tijekom razvoja bila je na tragu svjetskih trendova. Koncept Bohdane mogao se lako usporediti s onim francuskog sustava Caesar. Potonjim će biti opremljene i Oružane snage RH, i to ne samo izvornom inačicom nego i novijim nadogradnjama.

ZAŠTITA KABINE

Bohdana je izvedena u najmanje sedam inačica, od kojih se četiri mogu smatrati temeljnim. Lako se prepoznaju po tipu teretnog vozila na kojem je instalirana haubica. Domaći kamion KrAZ-6322 konfiguracije 6 x 6 kod prve inačice ima

Kozak 2M jedno je od glavnih ukrajinskih oklopnih vozila tog tipa: u brojnim inačicama koriste ga različite postrojbe više rodova oružanih snaga

kabinu s oklopom dovoljnim za zaštitu od metaka kalibra 7,62 ili krhotina s 30 metara udaljenosti, a preostali dio vozila dijelom je zaštićen od djelovanja manjih eksplozivnih sredstava. U kabini je u dva reda sjedala smještena peteročlana posada. Vozilo raspolaže i središnjim sustavom za regulaciju tlaka u gumama, što omogućuje lakšu prilagodbu zahtjevnim terenima. Kotači su sposobni za vožnju i nakon potpunog gubitka tlaka. Ukupna masa iznosi oko 28,5 tona, od čega 10,5 otpada na top-haubicu. Taj broj raste na 13,5 tona ako se masi topa pribroji masa podsustava i streljiva. Vozilo raspolaže i dvama spremnicima s 20 granata i punjenja, koji u kratkom vremenu mogu biti borbeno uporabljeni. Cijev topa na stražnjem dijelu vozila može biti uspravljena od -5 do +65 stupnjeva te pokretana 45 stupnjeva lijevo ili desno u odnosu na uzdužnu os. Maksimalni domet s granatama tipa HE-FRAG iznosi oko 40 km, ali s granatama tog tipa s reaktivnim dodatkom povećava se na 50 km. Minimalna udaljenost gađanja iznosi do 7,5 km.

U vrijeme predstavljanja Bohdane započela je i domaća proizvodnja topovskih granata kalibra 152 mm u državnoj tvrtki Artem iz Kijeva, dijelu koncerna Ukrobronneprom. Predviđena je bila i proizvodnja granata od 155 mm, ali i poluaktivno laserski vo-

OKLOPNO VOZILLO KOZAK 2M

Posada/sjedala	3 – 10
Najveća masa (kg)	15 500
Operativna masa (kg)	13 500
Duljina (cm)	623
Širina (cm)	250
Visina (cm)	230
Pogon	Iveco Tector Diesel 6 cil.
Mjenjač	ručni, 6 + 1 brzina
Snaga / okretni moment	280 KS / 950 Nm
Autonomija (km)	1000
Maks. brzina (km/h)	120
Naprijed (°)	30
Bočno (°)	17
Dubina prijelaza (m)	1
Balistička zaštita	STANAG razine 2

VOJNA INDUSTRIJA

denih topničkih projektila Kvitnik. Na udaljenosti od 20 kilometara projektil je navodno postizao 90-postotnu vjerojatnost pogotka pri prvom gađanju.

VUČENE INAČICE

Sustav Bohdana opremljen je dvostrukim računalno potpomognutim sustavom za upravljanje vatrom. On se sastoji od autopunjača i upravljačkih sustava te sučelja SIPLUS & SIMATIC, proizvoda njemačke tvrtke Siemens. Spomenute komponente dio su malobrojnih podsustava nabavljenih iz inozemstva. Na prvim primjercima udio sustava domaće proizvodnje iznosio je oko 95 posto. Zahvaljujući autopunjaču moguće je ispaljivanje triju granata u prve tri sekunde djelovanja, a kasniji ritam održava se na četiri do šest granata u minuti. Sredinom 2023. pojavila se nova inačica – Bohdana 2.0, s haubicom instaliranom na modificirani kamion MAZ-6317, proizvod bjeloruske tvrtke MAZ. Sljedeća inačica, Bohdana 3.0, na češkom je kamionu Tatra 815-7 s konfiguracijom 8 x 8 i oklopnom kabinom. Zasad zadnja inačica, Bogdana 4.0, nalazi se na kamionu Tatra 158 Phoenix, također s oklopljenim prostorom za posadu. U međuvremenu se razrađuju i nove sposobnosti kao što je ispaljivanje navođenih američkih projektila Excalibur i primjena potpuno automatskog punjača kao, npr., na švedskom sustavu Archer. Usporedno sa samohodnim sustavom Bohdana, serijski se proizvodi i vučena inačica te haubice. Ti sustavi pod oznakama Bohdana-BG i Bohdana-B (2G22 i 2P22) omogućuju brže opremanje ukrajinskih topničkih postrojbi neposredno uz bojišnicu, a prema dostupnim izvorima isporuču-

Foto: armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

Sustavi taktičkih besposadnih letjelica Leleka 100 iskazali su se u djelovanjima na istoku zemlje u misijama izviđanja i navođenja topničke vatre

je više od sto primjeraka. Proizvodnja cijevi ionako je brža od proizvodnje samohodnih sustava na kamionima. Otvorena je i mogućnost korištenja lafeta sa starijih oružja (Giacint-B i Msta-B) iz doba SSSR-a, čime je olakšana logistička potpora.

IZVIDNIČKA RODA

Što se tiče besposadnih letjelica ukrajinske proizvodnje, između različitih modela različitih namjena mogu se izdvojiti oni koji su tijekom rata ostavili trag u borbenim djelovanjima. Jedan je od njih taktička, prije svega izvidnička letjelica Leleka 100 (Roda). Proizvod je tvrtke DeViRo iz Dnjipra osnovane 2014. Iako je riječ o ukrajinskom proizvodu, kao i sve druge letjelice tog ili sličnog tipa sastoji se od brojnih komponenti, a najviše od elektroničkih podsustava koji dolaze iz cijelog svijeta: SAD-a, Kine, s otoka Tajvana, iz Kanade, Švicarske i Indije. Leleka je razvijana kao polivalentna višenamjenska letjelica za različite misije civilnih ili vojnih namjena. Pravi uspjeh postigla je na bojištu, zahvaljujući prije svega malim dimenzijama i materijalima od kojih je izrađena, a time i maloj zamjetljivosti. Poznata je i po sposobnosti prikupljanja i pružanja solidnih informacija i podataka. Unificirani konektor omogućuje ne samo brzo instaliranje nego i korištenje više vrsta modula, optoelektroničkih sustava te drugih uređaja. Osnovni je korisni teret stabilizirani optoelektronički sustav smješten na prednjem dijelu letjelice. Optički sustavi mogu biti dnevni odnosno termovizijski, za korištenje u noćnim uvjetima. Velika je pažnja pridana otpornosti na elektroničko ometanje i djelovanje kad nije dostupan signal satelitske navigacije. Osim što je kriptiran, videosignal koji se emitira ne prikazuje telemetriju leta ili koordinate trenutne lokacije, a može biti i isključen kako ne bi otkrio prisutnost letjelice. To vrijedi i za radiokomunikacijski kanal za upravljanje letjelicom, koji također može biti prekinut, pri čemu upravljanje preuzima automatski pilot. Realizacija misije od lansiranja do kraja moguća je uz daljinsko upravljanje operatera, automatski uz programiranje navigacijskih točaka ili kombiniranjem tih dvaju načina rada. Letjelica je izrađena

Priprema za noćnu operaciju jednosmjerne napadačke letjelice An-196 Ljuti. U protektu je godinu dana postala jedan od glavnih alata za udare u dubokoj ruskoj pozadini

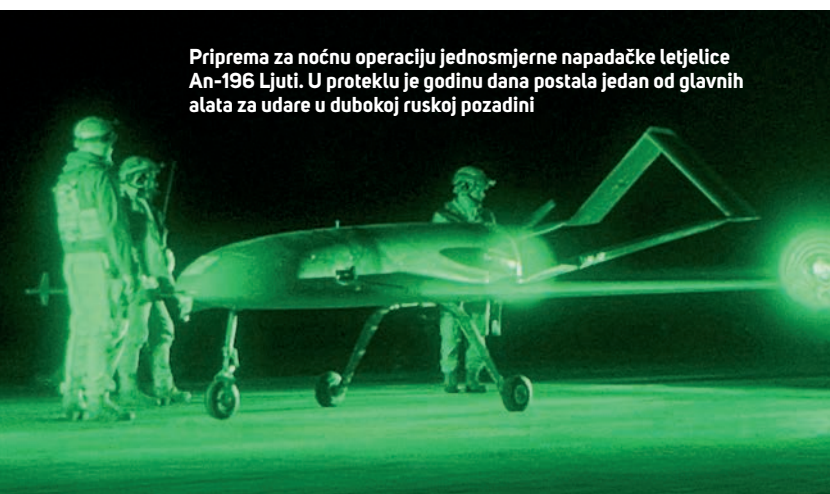

Foto: 14th UAS Regiment Twitter via president.gov.ua

UKRAJINSKE TAKTIČKE BESPOSADNE LETJELICE

	A1-SM Furija	Leleka 100
Proizvođač	Athlon Avia	DeViRo
Duljina (cm)	90	113,5
Raspon krila (cm)	200	198
Poletna masa (kg)	5,5	6
Maks. brzina (km/h)	130	120
Krstareća brzina (km/h)	65	70
Dolet (km)	70	100
Op. visina leta (m)	500 – 1200	400 – 1200
Operativni vrhunac leta (m)	2500	1500
Pogon	električni	električni
Autonomija (h)	3	2 – 2,5
Polijetanje	elast. ili meh. katapult	ručno ili katapult
Slijetanje	padobran	trupno ili padobran

od kompozitnih materijala, ugljikovih vlakana, stakloplastike i kevlar, pa ima neznatan radarski odraz i teško se otkriva. Maloj zamjetljivosti pridonosi i mali akustički potpis: za pogon služe električni motor i dvokraka elisa koji se nalaze na stražnjem dijelu trupa. Izvršavanje misija moguće je bez obzira na doba dana i meteorološke uvjete, no uz određena ograničenja. Let po kišnom vremenu ne bi trebao prelaziti 20 minuta, a snaga vjetrov brzina od 15 metara u sekundi.

OPASNI BESPOSADNI DVOJAC

Tijekom rata razvoj Leleke je nastavljen pa je doveo do poboljšane inačice većeg dometa, nosivosti i letne izdržljivosti sa sufixom LR. Testiran je i sustav za okomito polijetanje i slijetanje, kao i inačica RAM II, koja je trebala služiti kao jednosmjerna napadačka besposadna letjelica (OWA – UAV). U izvješćima s ratišta mogu se vidjeti inačice Leleka LR, koje djeluju zajedno s novijim lutajućim streljivom (loitering munition) Bulava istog proizvođača. U takvom su dvojcu ukrajinski ekvivalent ubojitoj ruskoj kombinaciji dronova ZALA i Lancet. Leleke izvršavaju iznimno važne zadatke za OS Ukrajine. Broj isporučenih primjeraka nije poznat, ali sigurno je da ih je na stotine. Uz bok Rodama vrijedi spomenuti i besposadne letjelice A1-C Furijs, koje su se pojavile 2014., a proizvod su tvrtke Athlon Avia iz Kijeva. Vrlo brzo počele su ih rabiti ukrajinske Oružane snage, Nacionalna garda te Sigurnosna služba. Tijekom zadataka na istoku zemlje pokazale su se korisnim u misijama zračnog izviđanja te navođenja i korekcije topničke paljbe. Dvije godine poslije predstavljena je poboljšana inačica A1-CM, koja je do 2022. isporučena u više od sto primjeraka. Njihova uporaba dodatno je potvrdila vrijednost i korisnost Furijs. Potpuni sustav sastoji se od najmanje tri letjelice, zemaljske upravljačke postaje koja služi i za obradu podataka, zemaljske komunikacijske antene te prateće opreme za potporu. Sustav prilikom dolaska na lokaciju može biti spreman za misije unutar 15 minuta. Svaka od letjelica može u skladu s potrebama misije biti

opremljena drugim tipom senzora (dnevni, noćni), koji se mogu zamijeniti unutar pola minute. Letjelica može letjeti i bez ikakvog emitiranja signala i sposobna je za povratak do polazišta bez uporabe GPS-a. Osim programiranog leta, moguće je i potpuno daljinsko upravljanje koje vrši operater. Mogući vrhunac leta veći je od dva kilometra, ali uobičajene misije izvršavaju se na visinama od 500 do 1200 metara.

LETJELICA S PUBLICITETOM

Nakon početka otvorene ruske agresije i rata u punom intenzitetu, Ukrajina je trebala steći sposobnosti napada na udaljene ciljeve, tj. daleko od bojišnice. Zbog nemogućnosti uspostave zračne nadmoći te nedostatka krstarećih projektila velikog dometa, odabir je pao na dalekometne jednosmjerne besposadne letjelice. Za tu zadaću pojavili su se brojni manje ili više uspješni projekti. Među uspješnijima je besposadna letjelica An-196 Ljuti, proizvod koncerna Ukroboronprom. Primijenjena su iskustva stečena na predratnom razvoju napadačke besposadne letjelice ureda Antonov. Ljuti je po novom službeno označen kao operativni taktički besposadni napadački zrakoplovni sustav. Osnovna mu je zadaća samostalni let od najmanje 1000 kilometara duboko u neprijateljski teritorij i precizno pogađanje visokovrijednih ciljeva. Prvi se put pojavio još u listopadu 2022. Konstrukcijski, dizajnom, izgledom te rasporedom pogona i aerodinamičkih površina uvelike podsjeća na tursku letjelicu Bayraktar TB2, kojom raspolaže i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Ima fiksni stalni trap s tri kotača, a izrađen je od metalnog kostura i stakloplastike. Ipak, radi se o manjoj letjelici, gotovo dvostruko manjeg raspona krila od Bayraktara, te maksimalne poletne mase od 250 do 300 kg, od kojih 50 otpada na bojnu glavu. Inačice s poboljšanim upaljačem predstavljene krajem 2024. bit će osposobljene za nošenje težih bojnih glava mase 75 kg. Upaljač na starijim inačicama bio je nepouzdan. Ljuti je prvi put borbeno djelovao u ljeto 2023. tijekom napada na brigadu ruske Crnomorske flote kod mjesta Perevaljne na Krimu. Letjelice su u listopadu 2024. dobile velik prostor u zapadnim medijima, primjerice u *New York Timesu* i ekskluzivnoj reportaži TV kuće CNN. Ukrajina je ove i prošle

Foto: armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

Besposadna letjelica Furijs u uporabi OS-a Ukrajine već godinama pruža dragocjene informacije i omogućuje precizno navođenje topničke paljbe

VOJNA INDUSTRIJA

Foto: Security Service of Ukraine /
ssu.gov.ua via armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

Autonomna plovila MAGURA rezultat su suradnje
Glavne obavještajne uprave Ministarstva obrane
Ukrajine i državne tvrtke SpecTehnoEksport

godine letjelicama An-196 izvršila brojne napade na strateške ciljeve poput rafinerija, zrakoplovnih baza, skladišta streljiva i vojnoindustrijskih proizvodnih hala u blizini većih gradova. Tim uspjesima letjelica je privukla pozornost i postala dobar kandidat za financiranje sredstvima vanjskih donatora. Tako je tjednik *Der Spiegel* krajem lipnja 2025. objavio da će Njemačka osigurati više od sto milijuna eura za njihovu proizvodnju kako bi pomogla ukrajinske sposobnosti napada daleko od crte razdvajanja. Njemački *Die Welt* navodi da je pojedinačna cijena letjelice oko 175 000 eura. Prema spomenutim izvorima, osigurana sredstva trebala bi biti dostatna za proizvodnju oko 500 dodatnih primjeraka.

BEBA KOJA UDARA

Nedugo nakon ruske agresije početkom 2022., ukrajinska mornarica našla se u situaciji u kojoj su joj glavne plovidbene jedinice onesposobljene ili uništene. Zato je bila prisiljena na druge inovativne načine pomorskog ratovanja. Brzi odgovor na takve potrebe pronađen je u manjim besposadnim površinskim plovilima (Unmanned Surface Vehicle – USV). Njihov razvoj i kasniji pionirski pothvati postavili su nove doktrine ratovanja na moru. Plovilo Sea Baby (Morska beba) razvijeno je u skladu sa zamislima i zahtjevima Sigurnosne službe Ukrajine i bilo je već 2023. spremno za djelovanje. Zamijećeno je u više inačica, što znači da je s vremenom dolazilo do promjena u značajkama, ugrađenoj opremi te osposobljenosti za izvršavanje sve većeg opsega misija. Dostupni podaci govore da se radi o plovilu duljine oko šest metara, širine dva metra, s tek 60 cm visine iznad morske površine. Pokreću ga dva hidromlazna motora snage oko 200 KS, s reverzibilnim potiskom koji omogućava brzine do 45 čvorova. S unutarnjim spremnikom goriva autonomija iznosi oko 550 nautičkih milja, a moguća je i instalacija dopunskih spremnika. Osnovno ubojno sredstvo je bojna glava mase oko 850 kg, koja služi za izravne (*ramming*) napade *zabijanjem* u ciljeve. Slijedile su naoružane inačice, primjerice u konfiguraciji sa šest bacača granata RPV-16, sa šest cijevi lansera nevođenih raketa 122 mm (sustav

BM-21 Grad) ili s dvije podmorske mine. Na sve su inačice, ali u različitim rasporedima, instalirani ključni sustavi za daljinsko upravljanje, satelitske antene sustava Starlink ili nekog drugog, dnevni i noćni optoelektronički sustav te druge komunikacijske i navigacijske antene. Sustavima Sea Baby izvršen je 17. srpnja 2023. napad na Krimski most, koji je pritom djelomice oštećen. Drugi uspjesi manje su poznati ili nisu potvrđeni, što vrijedi ponajprije za miniranje priobalnih voda. Neke od zadnjih vjerojatnih misija sustava Sea Baby zabilježene su nedavno: 28. studenog u crnomorskom akvatoriju onesposobljeni su tankeri MT Kairos i MT Virat, a 10. prosinca tanker MT Dashan. Potonji je napad navodno organizirala Sigurnosna služba Ukrajine, koja djeluje s tim plovilima.

PIONIRI NOVOG RATOVANJA

Možda još zapaženiju ulogu u ukrajinskom pomorskom ratovanju imaju autonomna plovila MAGURA V5 (Maritime Autonomous Guard Unmanned Robotic Apparatus). Rezultat su suradnje Glavne obavještajne uprave Ministarstva obrane Ukrajine (GUR) i državne tvrtke SpecTehnoEksport. Radi se o nešto manjem plovilu duljine 5,5 metara i mase do jedne tone, koje razvija brzinu oko 40 čvorova. Radijus djelovanja iznosi oko 500 nautičkih milja s autonomijom plovidbe od pet dana. Nosivost korisnog tereta iznosi između 300 i 350 kilograma, za različite bojne glave. Različiti izvori spominju da su u kinetičkim operacijama sustavi MAGURA potapali i oštećivali ruske korvete te više desantnih, oplovnih i drugih površinskih plovila. Na pomorskom dronu korišteni su i novi koncepti naoružanja, primjerice instalirana su dva lansera projektila R-73, koji izvorno djeluje u domeni zrak-zrak. Koncept je uspješno potvrđen zadnjeg dana 2024., kad je blizu zapadne obale Krima oboren ruski helikopter Mil Mi-8. Veće i sposobnije plovilo MAGURA V7 predstavljeno je tijekom 2025. U odnosu na prethodnika ima dvostruko veću korisnu nosivost, veći domet od preko 600 nautičkih milja, no nešto manju maksimalnu brzinu i autonomiju. Instalirani su i lanseri projektila zrak-zrak, ali zapadnog

Besposadno plovilo
Sea Baby razvijeno je
u skladu sa zamislama i
zahtjevima Sigurnosne
službe Ukrajine

Foto: Security Service of Ukraine / ssugovua via armyinform.com.ua / Ministry of Defence of Ukraine

podrijetla. Radilo se o inačicama doniranih projektila starije generacije AIM-9M Sidewinder. Više je izvora navelo da su tako naoružana plovila uspjela 2. svibnja 2025. oboriti par ruskih borbenih zrakoplova Su-30SM, tek 30 milja zapadno od ruskog grada Novorosijska. Ako su izvješća istinita, ukrajinska plovila imaju posebno mjesto u povijesti pomorskog ratovanja sa zabilježenim prvim potapanjem ratnog broda, prvim obaranjem helikoptera te prvim obaranjem borbenog zrakoplova s besposadnog sustava.

Zahvaljujući većoj bojnoj glavi plovila Sea Baby prilagođenija su za napad na brodove koji su usidreni ili u luci, dok je pokretljivija MAGURA bolja za napade na plovila na otvorenom moru. Prema dostupnim podacima, cijene se kreću od 250 000 do 400 000 dolara po plovilu. U ukrajinskim vojno-sigurnosnim postrojbama ima ih na desetine, a predstavljena su i na inozemnim izložbama obrambene industrije.

POZNATA UKRAJINSKA BESPOSADNA PLOVILA

	Sea Baby	MAGURA V5	MAGURA V7
Duljina (m)	6	5,5	7,2
Širina (m)	2	1,5	1,5
Visina iznad površine (m)	0,6	0,5	0,5
Masa (kg)	1000 – 5000	oko 1000	1300
Korisni teret (kg)	oko 850	više od 320	650
Maksimalna brzina (u čvorovima)	49	42	39
Brzina krstarenja (u čvorovima)	više od 20	22	23
Dolet (NM)	više od 500	500	više od 600
Autonomija (u danima)	5	5	5 – 7
Gl. korisnik	SBU	GUR	GUR

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23, 14/24 i 136/25.) i članka 10. Pravilnika o vojnim specijalistima (Narodne novine, br. 41/17.), a u skladu s Popisom posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-01/20-01/1, URBROJ: 512-06-20-18 od 23. studenog 2020.) i dopunom Popisa posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista (KLASA: 033-03/25-01/1, URBROJ: 512-06-25-28 od 29. rujna 2025.), objavljuje

INTERNI OGLAS ZA POPUNU USTROJBENOG MJESTA VOJNOG SPECIJALISTA U OSRH

PRISTOŽERNA POSTROJBA GS OSRH

POČASNO-ZAŠTITNA BOJNA

1. KUHAR SPECIJALIST, VSSp: D32AS21, desetnik vojni specijalist, mjesto službe: ZAGREB – jedan izvršitelj (redni broj 119 dopune Popisa posebnih specijalističkih znanja VS).

Poželjne kvalifikacije: najmanje jedna godina radnog iskustva na poslovima voditelja smjene – kuhara.

Prijavljeni kandidati bit će pozvani na testiranje za obavljanje poslova kuhara specijalista.

Stručna sprema i uvjeti za popunu navedenog ustrojbenog mjesta vojnog specijalista utvrđeni su dopunom Popisa posebnih specijalističkih znanja vojnih specijalista. Personalni djelatnici ustrojstvenih cjelina Oružanih snaga Republike Hrvatske dužni su navedeni popis dati na uvid svim zainteresiranim kandidatima.

Zainteresirani kandidati prijavu na interni oglas s dokumentima koji dokazuju da ispunjavaju sve uvjete za prijam u kategoriju vojnog specijalista dostavljaju poštom, preporučenom pošiljkom, Središnjici za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, sedam dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku. Kandidati moraju ispunjavati opće i posebne uvjete za prijam u djelatnu vojnu službu propisane Zakonom o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23, 14/24 i 136/25.).

HIBRIDNI SUKOBI

Poslijeratna Italija suočavala se s politički motiviranim nasiljem i terorističkim kampanjama s obje strane političkog spektra, koji su prouzročili brojne žrtve. Zbog toga se sedamdesete ondje često naziva *olovnim godinama*

TEKST

Hrvoje Barbarić

POVIJEST TERORIZMA U EUROPI:

ITALIJA

Italija je nakon Drugog svjetskog rata doživjela velik ekonomski razvoj, industrijalizaciju i udvostručenje bruto domaćeg proizvoda u samo deset godina. Stanovništvo je sa siromašnijeg juga zemlje sve više migriralo prema sjeveru u industrijska područja Milana, Torina i Genove. U poslijeratnom razdoblju dolazi i do političke polarizacije, koju su pratile stalne političke krize i izmjene različitih vlada demokršćanske stranke (Kršćanska demokracija, Democrazia Cristiana – DC). Važno ime na političkoj sceni bila je i Talijanska komunistička partija (Partito Comunista Italiano – PCI) osnovana 1921., koja je uživala stanoviti kredibilitet iz razdoblja fašizma, tijekom kojeg je bila žestoki

Talijanski karabinjeri postrojeni 9. svibnja 2025. u Pordenoneu kraj spomenika žrtvama terorizma. Tog datuma SAD i Italija zajednički obilježavaju Dan sjećanja na žrtve terorizma

HIBRIDNI SUKOBI

Foto: Piero Montesacro / Wikimedia Commons / CC BY-SA 4.0

protivnik Mussolinija. Ta stranka do 1960-ih napušta revolucionarne ideje i prihvaća gospodarske i političke institucije liberalne demokracije. To ju je pak otuđilo od radikalno lijevog dijela njezina biračkog tijela. U drugoj polovini 1970-ih PCI je s vladajućim demokršćanima dogovarao političku suradnju, što je izazvalo ogorčeno protivljenje ekstremne ljevice. Od 1968. u talijanskim gradovima sve više izbijaju prosvjedi i sukobi desničarskih i ljevičarskih demonstranata

Ploča na milanskom trgu Piazza Fontana podsjeća na 17 žrtava napada neofašističkih terorista u prosincu 1969.

sa snagama sigurnosti, zatim serije štrajkova u tvornicama u gradovima na sjeveru, te politički nemiri u južnoj regiji Kalabriji, koji su rezultirali eskalacijom napetosti u društvu. Tijekom ljevičarskih demonstracija u Milanu u studenom 1969. poginuo je policajac, što je označilo ulazak zemlje u razdoblje intenzivnog političkog nasilja. Ono će potrajati do sredine 1980-ih, a u talijanskoj povijesti i popularnoj kulturi postati poznato kao *olovne godine*. Metode borbe svih terorističkih skupina bili su politički atentati, podmetanja bombi i otmice. Tako je samo 1977. s obje strane počinjeno čak 2148 akata politički motiviranog nasilja u kojima je ubijena 31 osoba.

PLANIRANJE VOJNOG UDARA

Desničarska politička i paravojna organizacija Novi poredak (Ordine Nuovo) osnovana je 1956. Predvodnik joj je bio Giuseppe Umberto *Pino Rauti* (1926. – 2012.), a bila je bliska neofašističkoj stranci Talijanski socijalni pokret (Movimento Sociale Italiano – MSI). Nakon raskola 1969., preostali članovi pod nazivom Politički pokret Novi poredak (Movimento Politico Ordine Nuovo)

Foto: Wikimedia Commons

Neofašističke i ekstremno desne organizacije planirale su bile izvršiti u prosincu 1970. godine vojni udar Borghese, nazvan po jednom od aktera, bivšem časniku ratne mornarice Juniju Valeriju Borgheseu (na fotografiji iz 1944.)

Foto: Wikimedia Commons

u prosincu te godine poduzimaju prvi veći teroristički akt u suvremenoj talijanskoj povijesti. U bombaškom napadu na banku na Piazza Fontana u Milanu ubijeno je 17 osoba. U srpnju 1970. skupina podmeće bombu u vlak na liniji Rim – Messina, pri čemu šest osoba pogiba.

Na ekstremnoj desnici aktivna je bila i Oružana revolucionarna skupina (Nuclei Armati Rivoluzionari – NAR), Nacionalna fronta (Fronte Nazionale – FN) i Nacionalna avangarda (Avanguardia Nazionale), Crni poredak (Ordine Nero) te druge skupine. NAR je 1977. osnovao Valerio Fioravanti (r. 1958.), novinar i nekadašnja dječja glumačka zvijezda. Skupina je tijekom četiri godine po-

Fotografija koja je obišla svijet: bivši premijer Aldo Moro u zatočeništvu Crvenih brigada. Demokršćanski političar nemilosrdno je ubijen nakon što su vlasti odbile njihove zahtjeve

stojanja optužena za više od stotinu mrtvih. NAR je planirao atentate i na političare s desnice kao što su Francesco Cossiga (1928. – 2010.) i Gianfranco Fini (r. 1952.). Neofašističke i ekstremno desne organizacije Nacionalna fronta i Nacionalna avangarda bile su povezane i s nekoliko talijanskih vojnih časnika, koji su u prosincu 1970. planirali vojni udar Borghese, nazvan po jednom od aktera časniku ratne mornarice Juniju Valeriju Borgheseu (1906. – 1974.). Tim je udarom trebala biti srušena demokršćanska vlada premijera Emilija Colomba (1920. – 2013.). Međutim, urota je bila razotkrivena i spriječena još u fazi planiranja.

Najsmrtonosnija teroristička akcija u talijanskoj povijesti dogodila se nakon što je u kolovozu 1980. eksplodirala bomba podmetnuta na kolodvoru u Bologni. U tom je napadu poginulo 85 osoba. Okrivljena je Oružana revolucionarna skupina, iako je organizacija negirala poduzimanje zločinačke akcije. Eksplozivna naprava bila je podmetnuta u kovčegu, a snaga detonacije dovela je do urušavanja dijela krova kolodvorske zgrade te do velikog broja žrtava.

POČETAK NA SVEUČILIŠTU

Militantne skupine na ekstremnoj ljevici počele su se formirati otprilike istodobno kad i na ekstremnoj desnici, no ključan trenutak za taj spektar talijanskog terorizma nastupio je u kolovozu 1970. Tad su studenti Sveučilišta u Trentu Renato Curcio (r. 1941.), Margherita Cagol (1945. – 1975.) i Alberto Franceschini (1947. – 2025.) osnovali Crvene brigade (Brigate Rosse). Ta će se skupina profilirati kao najpoznatija talijanska teroristička organizacija. Kao i niz sličnih europskih ekstremno lijevih organizacija utemeljenih 1970-ih, Crvene brigade slijedile su doslovno tumačenje postulata marksizma s elementima ideologije anarhizma. Općenito se smatra da je ideološki otac Crvenih brigada bio profesor Sveučilišta u Padovi filozof Antonio Negri (1933. – 2023.). Kao izrazito protukapitalistički orijentirana, ta radikalna ljevičarska organizacija zagovarala je nasilje kao način klasnog ratovanja te pribjega-

HIBRIDNI SUKOBI

vala terorizmu kao metodi borbe. Na meti njezinih napada uglavnom su bili talijanski političari i poslovni ljudi, kao i američki vojnici na talijanskom tlu. Bila je odgovorna ili osumnjičena za većinu terorističkih napada u Italiji 1970-ih i 1980-ih. Većina pripadnika Crvenih brigada dolazila je iz radničkih obitelji. Krajem 1960-ih ta je skupina bila aktivna u masovnim studentskim prosvjedima. U proglasu objavljenom 1975. objavila je da namjerava napasti središte političke moći talijanske države, koju smatra eksponentom internacionalnih kompanija.

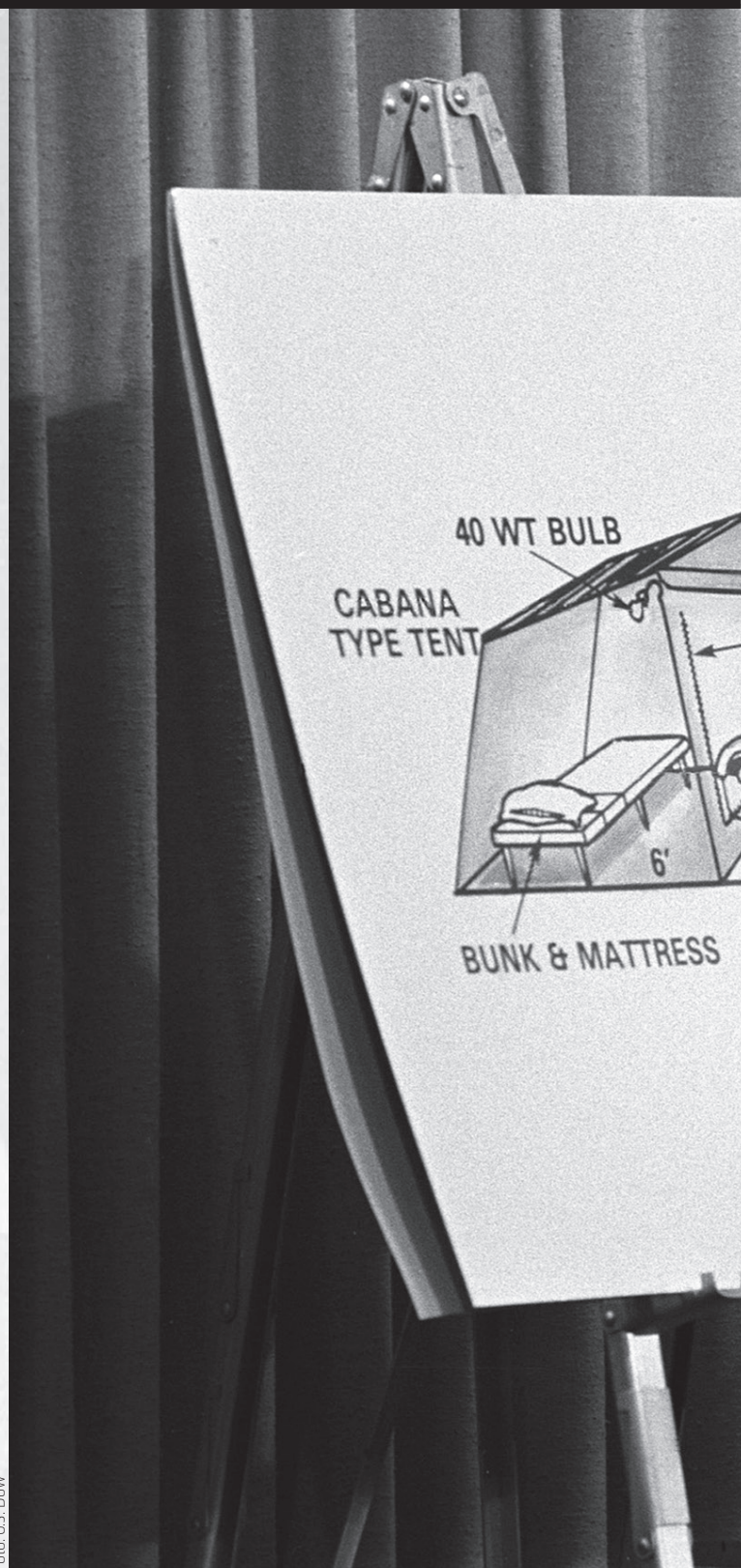
Uz Crvene brigade, talijanski ljevičarski terorizam bio je 1970-ih organiziran i u manje utjecajnim skupinama kao što su Prva linija (Prima Linea), zatim napuljske Naoružane proleterske ćelije (Nuclei Armati Proletari – NAP), Komunističke borbene ćelije (Nuclei Comunisti Combattenti – NCC), Skupina 22. listopada (Gruppo XXII Ottobre), Organizirani proletari komunisti (Proletari Comunisti Organizzati – PCO), Proleterske ophodnje (Ronde Proletarie – RP), Oružana borba za komunizam (Lotta Armata per il Comunismo – LAC), Radnička autonomija za komunizam (Autonomia Operaia per il Comunismo – AOC) te još niz manjih skupina.

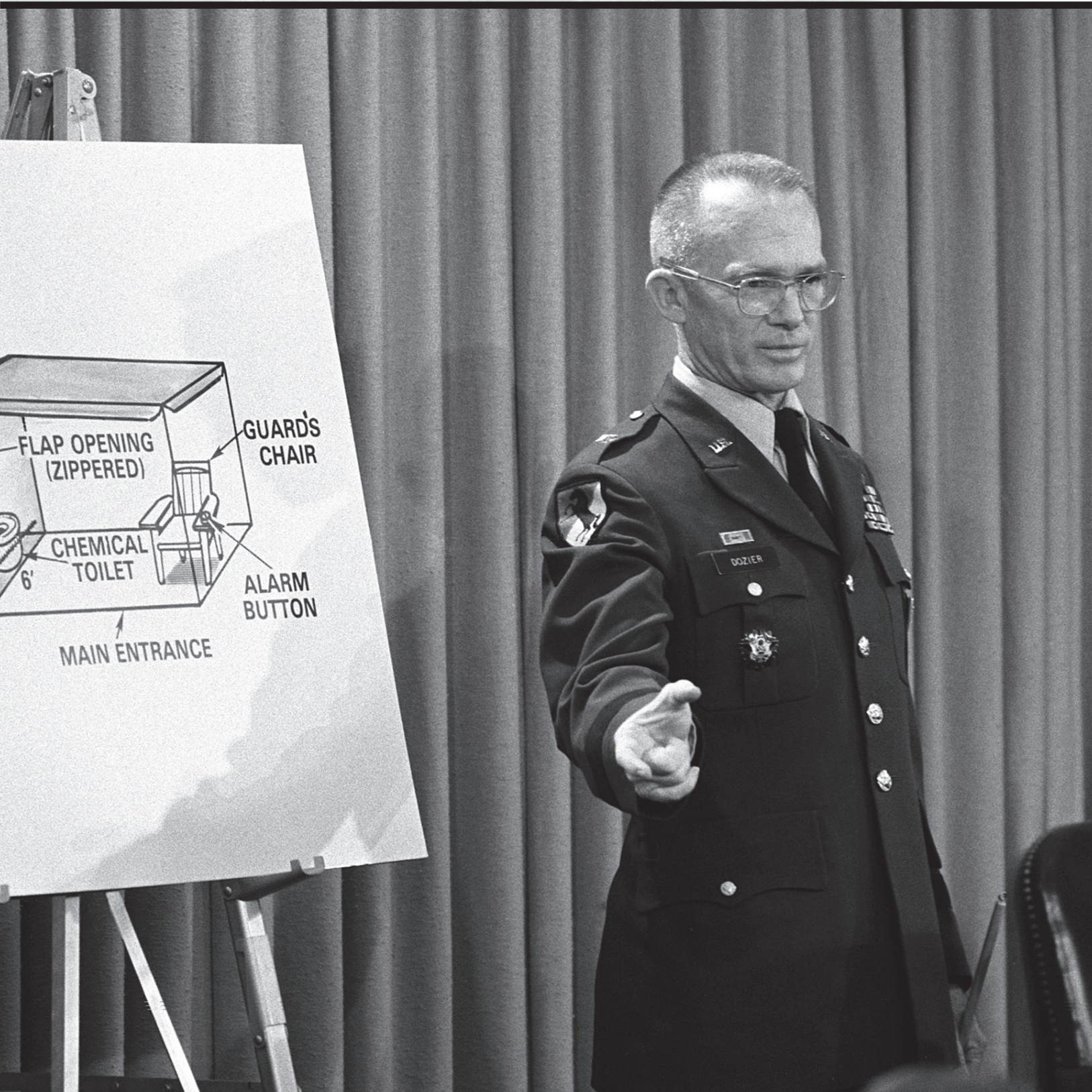
TAJNE SLUŽBE IZA ŽELJEZNE ZAVJESE

Crvene brigade u početku su izvodile sabotaže i bombaške napade na tvornice. Prvu otmicu izvele su 1972. godine. Postupno su aktivnosti poprimile znatno opasniji oblik. U lipnju 1974. izvršen je atentat na dvojicu pripadnika talijanske neofašističke stranke Talijanski socijalni pokret iz Padove. Bila su to prva ubojstva koja su počinile Crvene brigade. Tih su godina uglavnom djelovale na sjeveru zemlje (Emilija i Romanja), te u gradovima Milanu i Torinu. Sredinom desetljeća aktivnosti se šire prema središnjim dijelovima zemlje, primjerice Rimu, ali i Veneciji te Genovi. Skupina je redom otimala istaknute politički aktivne osobe i napadala ciljeve povezane s državnim institucijama. Prema zapadnim izvorima, djelomice su je financirale i obučavale čehoslovačke tajne službe i sovjetski KGB, a održavala je

Američki brigadni general James Dozier opisuje prostor u kojem je bio zatočen nekoliko tjedana nakon što su ga u prosincu 1981. oteli pripadnici Crvenih brigada

Foto: U.S. DoW

HIBRIDNI SUKOB

i veze s Palestinskom oslobodilačkom organizacijom.

Sredinom 1970-ih organizacija je zadobila ozbiljan udarac. U rujnu 1974. uhićen je osnivački dvojac Curcio i Franceschini. Doduše, Curcio je u veljači 1975. uspio pobjeći iz zatvora u akciji koju je vodila njegova supruga Margherita Cagol. Četiri mjeseca poslije ona je poginula u oružanom obračunu sa snagama sigurnosti, a Curcio je nedugo potom uhićen i zajedno s Franceschinijem osuđen na po 18 godina zatvora. Pušteni su tek krajem 1980-ih. U još nekoliko protuterorističkih akcija talijanskih snaga sigurnosti izvedenih 1976. uhićeno je više članova Crvenih brigada, a jedan je ubijen.

Tijekom 1977. nagoviještena je mogućnost političke suradnje Talijanske komunističke partije s demokršćanskim i socijalističkim strankama, što su talijanski mediji nazivali povijesnim kompromisom. No istodobno su mu se protivili ekstremno lijevi i desni krugovi. U takvim je političkim okolnostima 1978. izvedena najpoznatija teroristička akcija Crvenih brigada: otmica demokršćanskog političara Alda Mora. Tad već bivši talijanski premijer u mandatima 1963. – 1968. i 1974. – 1976. zalagao se za približavanje svoje stranke ljevici. Akciju je 16. ožujka u Rimu izvela skupina terorista preodjevenih u odore ratnog zrakoplovstva. Ubijeno je pet Morovih čuvara, a on je držan u zatočeništvu 55 dana. Otmičari su ga namjeravali razmijeniti za Renata Curcia i ostale zatvorene pripadnike Crvenih brigada, no nakon što su njihovi zahtjevi ignorirani, 9. svibnja nemilosrdno je ubijen. Tim je činom političko nasilje u Italiji kulminiralo, teško uzdrmalo javnost i homogeniziralo je u osudi Crvenih brigada. Iako je skupina u to vrijeme bila na vrhuncu moći s 1500 aktivnih članova, nakon okrutnog čina izgubila je podršku dijela društva, o kojoj je uvelike ovisila. Ubojstvo Alda Mora ujedno je značilo i početak opće protuterorističke kampanje talijanskih snaga sigurnosti protiv te skupine.

PISMO IZ ZATVORA

Međutim, nasilje nije prestalo. U veljači 1980. teroristi su na Fakultetu

političkih znanosti u Rimu ubili katoličkog intelektualca Vittorija Bacheleta (r. 1926.), U prosincu 1981. u Veroni je otet američki brigadni general James Dozier (r. 1931.), zamjenik zapovjednika NATO-ovih Savezničkih kopnenih snaga za južnu Europu. On je, srećom, nakon više od četrdeset dana zatočeništva oslobođen u policijskoj akciji. Tom prilikom uhićeno je nekoliko pripadnika Crvenih brigada, a slijedio je i val novih uhićenja. Ipak, u još jednoj terorističkoj akciji Crvenih brigada 15. veljače 1984. u Rimu je ubijen američki diplomat Leamon Hunt (r. 1927.). U travnju te godine su se lideri Crvenih brigada, među kojima su bili i Curcio, Franceschini i Mario Moretti (r. 1946.), koji je poznat kao izravni ubojica Alda Mora, obratili talijanskoj javnosti pismom iz zatvorske ćelije. Bilo je napisano u pomirljivom tonu, a uz ostalo navedeno je da je daljnja oružana borba beskorisna. U to se vrijeme organizacija u ideološkom i konceptualnom previranju raskolila na dvije frakcije, ali obje su se pozivale na tradiciju Crvenih brigada. Bile su to Nove Crvene brigade, tj. Komunistička borbena partija; te Crvene brigade, tj. Unija borbenih komunista. Unatoč tomu, akcije su nastavljene: 10. veljače 1987. ubijen je Lando Conti (r. 1933.), donedavni gradonačelnik Firence; 20. ožujka 1987. u Rimu general talijanskog zrakoplovstva Licio Giorgieri (r. 1925); 16. travnja 1988. u Forliju demokršćanski senator Roberto Ruffilli. Crvene brigade planirale su atentat i na socijalističkog političara Bettina Craxija (1934. – 2000.), koji je od 1983. do 1987. bio premijer.

Krajem 1980-ih terorističke akcije Crvenih brigada slabe, usporedno s gubljenjem potpore idejama krajnje ljevice u

Sat na željezničkom kolodvoru u Bologni zaustavljen je na 10:25, vrijeme kad je 2. kolovoza 1980. nakon strašne eksplozije poginulo 85 osoba. Okrivljena je desničarska Oružana revolucionarna skupina

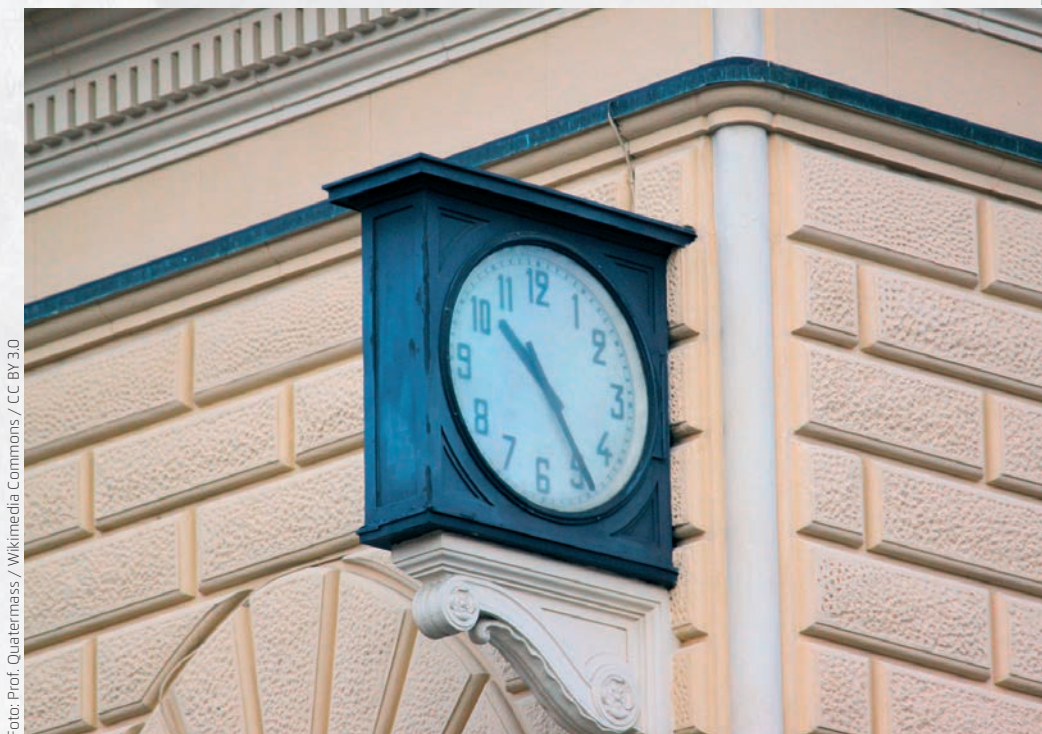

Foto: Prof. Quatermass / Wikimedia Commons / CC BY 3.0

Foto: U.S. DoW

talijanskom društvu te krizom u kojoj se komunistički svijet našao nakon pada Berlinskog zida. Istodobno je uvelike uzdrmana i talijanska politička scena. Nakon pravosudne akcije Čiste ruke (*Mani pulite*) razotkrivena je politička korupcija u državnom vrhu. Dovela je do kaznenog progona nekih važnih političkih figura, ali i do raspuštanja odnosno reorganizacije većine najvećih političkih stranaka. Tako su komunisti 1991. postali Demokratska stranka ljevice, a demokršćani su 1994. postali Talijanska narodna stranka.

UBOJSTVA NA AERODROMU

Usprkos tomu što se 1990-ih smatralo da je skupina pred gašenjem, Crvene brigade vratile su se u rujnu 1993. na terorističku scenu oružanim napadom na zrakoplovnu bazu NATO-a u Avianu. Srećom, nije bilo ljudskih žrtava. Jedan od zadnjih poznatih atentata Crvenih brigada, nakon desetak godina izbjegavanja političkih ubojstava, dogodio se 20. svibnja 1999. u Rimu. Bilo je to ubojstvo Massima D'Antone (r. 1948.), pravnika koji je u to vrijeme bio savjetnik ljevičarskog premijera Massima D'Aleme (r. 1949.). Ubojstvo Marca Biagija (r. 1950.), savjetnika u vladi premijera Silvija Berlusconi (1936. – 2023.) dana 19. ožujka 2002. u Bologni šokiralo je Italiju i njezin politički vrh. Zadnja poznata teroristička akcija koja se pripisuje Crvenim brigadama počinjena je 3. ožujka 2003. godine u Arezzu. U pucnjavi je pritom poginuo jedan terorist i jedan

policajac. S vremenom su akcije talijanske policije urodile plodom. Uhićenja i osuđivanja na dugogodišnje zatvorske kazne ključnih pripadnika organizacije doveli su do toga da su danas Crvene brigade, tj. njihove sljednice, svedene na nekolicinu pasivnih članova.

U Italiji je bilo i tragičnih epizoda međunarodnog terorizma. Palestinski teroristi napali su 27. prosinca 1985. bombama i jurišnim puškama rimski aerodrom Fiumicino, pri čemu su ubili 16 i ozlijedili 99 osoba. Napad je proveden usporedno s napadom na bečki aerodrom, u kojem je također bilo žrtava. Iza akcije je stajala frakcija palestinskog Fataha – Organizacija Abu Nidala. Počinitelji obaju napada ubijeni su ili uhićeni u akcijama snaga sigurnosti. U listopadu te godine kraj egipatske obale tijekom plovidbe od Aleksandrije do Izraela otet je talijanski kruzer MS Achille Lauro. Bio je to čin četvorice pripadnika Palestinske oslobodilačke fronte (PLF), koji su na brodu ubili jednog američkog državljanina židovskog podrijetla. Na kraju su svi uhićeni i osuđeni na zatvorske kazne.

KRIMINALNE SKUPINE

Za razliku od većine zapadnoeuropskih zemalja, Italija u novom tisućljeću nije zabilježila znatniju pojavu islamističkog terorizma. Unatoč tomu, 1990-ih je islamističkim ekstremistima služila kao tranzitna točka za terorističke akcije u zapadnoj Europi. Talijanske snage sigurnosti poduzele su 2015. operaciju Mozaik (*Mosaico*), kojom je uništena mreža militantnih islamista, a 2017. uhićeno je više osoba koje su bile povezane s financiranjem tzv. ISIL-a.

Osim s političkim nasiljem i aktivnostima domaćih terorističkih organizacija, Italija je proteklih desetljeća bila suočena i s ograničenom nasilnom aktivnošću separatističkih pokreta u Južnom Tirolu i na Sardiniji. U velike prijetnje općoj sigurnosti svakako se mogu ubrojiti i intenzivne aktivnosti koje provode organizirane kriminalne skupine: Cosa Nostra na Siciliji, Camorra u Kampaniji, 'Ndranghetta u Kalabriji te Sacra Corona Unita u Apuliji.

Seymour Meskin (gore), jedan od 11 američkih državljana talaca na talijanskom kruzeru Achille Lauro, koji su 1985. oteli palestinski teroristi

Zimske olimpijske igre održane 1988. u Calgaryju donijele su nam brojne nevjerojatne priče koje su dobile ekranizaciju u igranim filmovima. Jamajčanski bob tim i britanski skijaš - skakač Eddie Edwards svojim su pričama zasjenili osvajače medalja

POVIJEST ZIMSKIH OLIMPIJSKIH IGARA (VIII. DIO)

IGRE KOJE SU PRIČALE PRIČE

Zimske olimpijske igre 1988. održane su u kanadskom gradu Calgaryju od 13. do 28. veljače 1988. godine. Na Igrama je sudjelovalo oko 1423 sportaša iz 57 zemalja, a natjecanja su se odvijala u deset sportova i 46 disciplina. Calgary je domaćinstvo dobio ispred švedskog grada Faluna te talijanske Cortine.

Važno je spomenuti kako su ovo bile jedne od rijetkih Igara koje su organizatorima donijele profit, što je za Kanađane bilo iznimno važno jer su Ljetne igre u Montrealu 1976. donijele gubitke. Organizacijski, Igre su odrađene odlično, posebice kad se pogled usmjeri prema infrastrukturi. Mnogi od objekata izgrađeni za potrebe Igara u Calgaryju koriste se i danas.

Igre će ostati upamćene po sportskim uspjesima jer se kontroverze nisu vezale uz ovaj događaj, a brojne sportske priče ispričane su i ekranizirane. Prvi put u povijesti Zimske igre trajale su 15 dana baš kao što je to običaj i s Ljetnim igrama. Bile su ovo dotad najskuplje igre jer sve je trebalo biti izgrađeno od nule. Međutim Kanađani su pokazali kako mogu biti vrlo uspješni u izgradnji i organizaciji. Nažalost, uspješnost nisu pratili i njihovi sportaši, pa je Kanada ostala bez zlatnog odličja na ovim igrama. Osvojili su kanadski sportaši zlatne medalje, ali samo u pokaznim sportovima.

Kako su Igre obilježene po ekspanziji sporta i sportskih uspjeha red je istaknuti one najveće.

SUPER - G NOVA DISCIPLINA

U alpskom skijanju dodana je nova disciplina, superveleslalom, poznat kao Super-G, a ponovno je nakon 40 godina vraćena i alpska kombinacija, koja se sastojala od jedne vožnje spusta i dvije slalomske vožnje. Kombinacija u programu Igara nije bila 40 godina, od Igara u St. Moritzu 1948. Super - G je brza disciplina, a u Svjetski kup uvršten je 1983. godine kako bi se povećala jednakost između brzih i tehničkih disciplina. Skija se samo jedna vožnja, duljinom

PRIPREMIO Ivan Šurbek

Hubert Strolz, austrijski skijaš

utrke kraći je od spusta, tehnički je nešto zahtjevniji i zatvoreniji, te ima više vrata nego klasični spust. Udaljenost između vrata je manja, ali osjetno je brži i otvoreniji od veleslalomске utrke. No, treba spomenuti kako je do 1986. bio klasificiran kao dodatak veleslalomu.

Osvajač prve zlatne medalje u ovoj disciplini bio je Francuz Frank Piccard, dok je u ženskoj konkurenciji zlato odnijela Austrijanka Sigrid Wolf. Austrijanac Hubert Strolz, otac Johannes Strolza postao je olimpijski pobjednik u kombinaciji, dok je njegova sunarodnjakinja Anita Wachter to isto napravila u ženskoj.

Alpsko skijanje prvi je put u povijesti sadržavalo svih pet natjecanja.

Glavna zvijezda bio je mladi Talijan Alberto Tomba koji je osvojio zlata u obje tehničke discipline. U veleslalomu je iza sebe ostavio Huberta Strolza i legendarnog Švicarca Pirmina Zurbiggiena, dotad već dvostrukog osvajača Velikog kristalnog globusa. Zurbiggien je bio zlatni u spustu, a ovo su njegove jedine dvije medalje osvojene na Olimpijskim igrama.

U ženskoj je konkurenciji legendarna Švicarka Vreni Schneider osvojila zlata u slalomu i veleslalomu, a u ženskoj je konkurenciji čak deset djevojaka osvajalo medalje. Jedna od njih bila je i Slovenka Mateja Svet koja je osvojila

srebro u veleslalomu. To je bila njezina jedina olimpijska medalja.

ZLATO NA LJETNIM I ZIMSKIM IGRAMA

Njemica Christa Luding-Rothenburger, postat će prva i jedina sportašica u povijesti koja je osvojila medalje na Zimskim i Ljetnim olimpijskim igrama iste godine. Na Igrama u Calgaryju osvojila je zlato u brzom klizanju u utrci na 1000 metara. Bila je srebrna u utrci na 500 metara u kojoj je četiri godine ranije na Igrama u Sarajevu osvojila zlato. Samo nekoliko mjeseci poslije, ostvarila je uspjeh i na Ljetnim olimpijskim igrama u Seulu. Klizaljke je zamijenila biciklom te je u biciklizmu, ali onim na stazi osvojila srebrno odličje. Postala je tek treća u povijesti koja je osvojila medalju na Zimskim i Ljetnim igrama. Uspjesima će četiri godine poslije pridodati i bronzu u Albertvilleu u utrci na 500 metara, no mnoge je impresionirala činjenica da je u kratkom vremenu osvojiti odličja. Nitko u povijesti niti u muškoj niti u ženskoj konkurenciji nije uspio ostvariti takav uspjeh. Prvi put u povijesti Zimskih olimpijskih igara u skijaškim je skokovima uvedeno ekipno natjecanje. Za svaku su reprezentaciju nastupala četiri skakača. Natjecanje se održalo na velikoj skakaonici, a Finci su letjeli najdalje.

Leteći Finac Matti Nykänen osvojio je čak tri zlatna odličja. Letio je Nykänen do zlata na maloj i velikoj skakaonici, kao i u ekipnom dijelu natjecanja. Nykänen je postavio brojne rekorde

Alberto Tomba, legendarni talijanski skijaš Alberto Tomba. Vrhunski tehničar, jedan od najpopularnijih i najkarizmatičnijih skijaša svih vremena

Foto: Reuters via Wikimedia Commons

Prvi put u povijesti, praćeni kamerama i obasjani reflektorima, hrvatski su sportaši pred svjetskom olimpijskom zajednicom zavijorili hrvatsku zastavu. Niti mjesec dana nakon međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, hrvatska zastava podignuta u Albertvilleu i stotinama kamera pronesena širom svijeta bila je moćna poruka – Ima nas! Vidi nas! Postojimo! Tu smo! – i bila je točno onakva pobjeda kakva je Hrvatskoj tad najviše trebala. Pobjeda za zauvijek

i bio je, a i ostao, vjerojatno jedna od najvećih zvijezda skijaških skokova u povijesti. Njegov rekord po broju pobjeda u svjetskom kupu srušio je tek kasnije Austrijanac Gregor Schlierenzauer. Skijaške skokove osim finskog uspjeha pamtimo i po nevjerojatoj upornosti britanskog skakača Michaela Edwardsa od milja zvanog Eddie. On je kao dijete bolovao od dječje paralize, a oduvijek je sanjao da će nastupati na Olimpijskim igrama. S obzirom na tjelesnu inferiornost spram ostalih vrhunskih sportaša, Edwards se nakon godina pokušaja u različitim sportovima odlučio za skijaške skokove s obzirom na to da u Velikoj Britaniji nije uopće postojao interes za ovim sportom. Iako je bio inferioran spram ostalih natjecatelja i završio kao posljednji, Edwards je imao veliku naklonost publike, a predsjednik organizacijskog odbora Igara u Calgaryju Frank King istaknuo je divljenje zbog njegove želje za nastupom na Igrama. U čast Edwardsu, 2016. godine snimljen je i film pod nazivom *Eddie the eagle*.

BOB EKIPA JAMAJKE ODUŠEVILA PUBLIKU

Još jedna priča s ovih Igara dobila je ekranizaciju na filmskom platnu. Jamajčanski bob tim na Zimskim olimpijskim igrama u Calgaryju 1988. godine postao je jedna od najneobičnijih i najinspirativnijih priča u olimpijskoj povijesti. Ideja da se tropska zemlja natječe u bobu isprva je izazvala podsmijeh, no tim je brzo osvojio simpatije zahvaljujući entuzijazmu, disciplini i vidljivoj želji da daju sve od sebe. Unatoč skromnoj opremi, ograničenom iskustvu i kratkim pripremama, hrabro su nastupili u disciplini četverosjeda. Tijekom jedne od vožnji doživjeli su tešku nezgodu i prevrnuli se, zbog čega nisu uspjeli završiti natjecanje, ali upravo je njihovo ustajanje, guranje saonica do cilja i nepokolebljiv sportski duh postao simbol olimpijskih vrijednosti. Iako nisu osvojili medalju, osvojili su globalnu naklonost i otvorili put budućim jamajčanskim bob ekipama, a njihova priča poslije je poslužila kao inspiracija za popularni film *Cool Runnings*. Katharina Witt iz Istočne Njemačke obranila je sarajevsko zlato u umjetničkom klizanju, a nakon uspješne sportske karijere ostala je javnosti dostupna i prijateljski nastrojena, a mnogi je smatraju jednom od najvećih i najglamuroznijih klizačica svih vremena, a opisivali su je kao *vatrom na ledu*. Kad se podvuče crta, Igre u Calgaryju donijele su brojne uspjehe i prave sportske priče. One olimpijske. Sovjetski Savez i njegovi sportaši posljednji će put biti najuspješnija nacija na Zimskim igrama. Osvojili su 29 medalja, četiri više od drugoplasirane Istočne Njemačke. Ovo će ujedno biti i posljednje pojavljivanje na Igrama za ove dvije države, čiji će raspad odnosno ujedinjenje uskoro uslijediti.

ALBERTVILLE 1992. – DOLAZAK HRVATA I KRAJ JEDNE ERE

Zimske olimpijske igre u Albertvilleu 1992. označile su završetak jedne ere – posljednji put održane su u istoj godini kao i Ljetne igre, prije prelaska na novi ciklus. Smještene u francuskoj Savoiji, obuhvatile su niz planinskih centara u kojima se natjecalo gotovo dvije tisuće sportaša iz cijelog svijeta. Igre su ostale upamćene po snažnoj konkurenciji, povijesnom nastupu ujedinjene Njemačke te po ambicioznom

POVIJEST SPORTA

Foto: Matthias Hiekel: Das Bundesarchiv Accession number: Bild 183-1989-0311-034 via Wikimedia Commons

Foto: Rainer Weisflog, Source: Das Bundesarchiv; Bild 183-1988-0707-043

Christa Luding-Rothenburger. Ova je svestrana sportašica jedina u povijesti osvojila zlata na Ljetnim i Zimskim olimpijskim igrama održanim iste godine. U Calgaryju je klizala, a u Seulu je vozila bicikl

konceptu *raspršenog domaćinstva*, koji je spojio tradiciju alpskih sportova s modernim olimpijskim pristupom. Interes za domaćinstvom bio je velik. Bilo je potrebno čak pet krugova glasanja da bi Albertville dobio domaćinstvo igara, a nakon četvrtog kruga glasanja organiziran je čak i jedan međukrug glasanja između švedskog Faluna i norveškog Lillehamera. U zadnjem petom krugu glasanja, francuski je Albertville dobio čast domaćinstva.

Nakon prvih igara u Chamonixu 1924. i Grenobleu 1968. Igre su ponovno otišle u Francusku. Od igara u Lake Placidu 1980. umjetni se snijeg već uvelike koristio kako bi se olakšala organizacija skijaških natjecanja. Međutim, Albertville je imao drugačije probleme. Nekoliko tjedana prije početka igara, u prosincu 1991., jaka snježna oluja i obilna kiša pogodile su Alpe. Niz olimpijskih skijaških i bob staza bio je zatrpan snijegom, a zbog kiše došlo je do lavina. Lavine su doslovno pogodile i trasu za spust iznad skijaškog centra Val d'Isère (koji

Bogdan Musiol, Poljak, nastupao je za Istočnu Njemačku. Natjecao se u bobu dvosjedu i četverosjedu. Osvojio je ukupno sedam olimpijskih medalja

Pernilla Wiberg, švedska skijašica

Foto: CC BY 3.0 Wikimedia Commons

Slika prikazuje Kanađane kako 1897. godine na jezeru u Dartmouthu igraju igru koja će 1998. godine postati olimpijski sport

je bio domaćin nekih alpskih disciplina), te su zatrpale hotel u obližnjem selu i izazvale nekoliko smrtnih slučajeva. Zbog loše vremenske i snježne situacije morali su se tijekom priprema i održavanja igara poduzeti posebni sigurnosni i organizacijski koraci – organizatori su bili vrlo oprezni oko lavina i zametanih prometnica u planinskim zonama.

Zimske olimpijske igre u Albertvilleu 1992. donijele su niz važnih noviteta i prijelomnih trenutaka u povijesti zimskog sporta. Prvi put u programu su se pojavile ženske biatlonske discipline, a brzo klizanje na kratkim stazama postalo je službena olimpijska disciplina. Igre su ujedno bile posljednje koje su se održale u istoj godini kao i ljetne, nakon čega je uveden današnji razdvojeni ciklus. Usprkos političkim previranjima u Europi, Albertville je postao pozornica debitantskih nastupa niza novonastalih država, dok se Njemačka prvi put pojavila kao ujedinjena reprezentacija.

OLIMPIJSKU PRIČU PRIČALI SU SPORTAŠI

Za Hrvatsku kao neovisnu državu prvi je put nastupalo četvero sportaša. Umjetničko klizanje imalo je dvoje predstavnika, a oni su bili Željka Čizmešija i Tomislav Čizmešija. U alpskom skijanju Hrvatsku je predstavljao Vedran Pavlek, a u skijaškom trčanju Siniša Vukonić. Iako nisu osvojili medalju, bile su ovo prve Olimpijske Igre na kojima se pojavila hrvatska zastava. Olimpijski je plamen na otvaranju upalio bivši kapetan francuske nogometne reprezentacije, Michel Platini. Za ruku je do tog čina vodio tada 9-godišnjeg dječaka François-Cyrillea Grangea, brata kasnijeg dvostrukog svjetskog prvaka u slalomu Jean-Baptistea Grangea. Unatoč brojnim vremenskim i organizacijskim poteškoćama priču su pričali sportaši. U alpskom skijanju u muškoj konkurenciji pet je različitih skijaša osvajalo zlatne medalje. Tek je Petra Kronberger u ženskoj konkurenciji jedina osvojila dva zlatna odličja. Kjetil André Aamodt, Marc Girardelli i Alberto Tomba, osvajali su po dvije medalje, kao i Anita Wachter u

Foto: TheAHL via Wikimedia Commons

Darius Kasparaitis, litavsko-američki hokejaš koji je nastupao na četirima zimskim igrama. Zlato je osvojio 1992. igrajući za Ujedinjeni tim. Hokejaš je s najviše nastupa za ruski nacionalni tim na ZOI. Odigrao je čak 28 utakmica. Kao dio ondašnjeg SSSR-a odlučio je nastaviti nastupati za Rusiju jer je litavska reprezentacija u hokeju bila slaba

Foto: W.L Bishop via Wikimedia Commons

Foto: Wolfgang Thieme CC-BY-SA 3.0.de

Foto: Steffi Martin

Ute Oberhoffner i Steffi Martin, osvajačice zlata i srebra u sanjkanju na Igrama u Calgaryu

ženskoj konkurenciji. Među osvajače su se upisali i mnogi drugi skijaši, a vrijedi izdvojiti Švedanku Pernillu Wiberg, kao i Talijanku Deborah Compagnoni. Annelise Coberger postala je prva Novozelađanka koja je osvojila medalju na Zimskim olimpijskim igrama, završivši kao drugoplasirana u slalomskoj utrci.

U skijaškim skokovima Nykänena je naslijedio novi mladi *leteći Finac*. Toni Nieminen postao je u Albertvilleu najmlađi olimpijski pobjednik u skijaškim skokovima. U dobi od 16 godina i 261 dana osvojio je dva zlata i jednu broncu. Na velikoj skakaonici bio je zlatni, kao i u timskom dijelu natjecanja, dok je broncu osvojio na maloj skakaonici. Nieminen je iste godine osvojio i Veliki kristalni globus, te Novogodišnju turneju četiri skakaonice. Najmlađi je skijaš skakač koji je ostvario takav uspjeh. Na Planici je 1994. godine postao prvi skakač koji je preletio 200 metara. Nažalost, nastavak njegove karijere nije bio ni približno uspješan kao počeci, pa je nakon blistave sezone ostvario tek jednu pobjedu u Svjetskom kupu. Svakako vrijedi istaknuti i kako su skijaški skokovi u to vrijeme prolazili promjenu u načinu *odraza*, te je vrijeme oko Igara u Albertvilleu označilo novu eru, poznatu i kao V stil, kakav se koristi i danas.

NJEMAČKA NAJUSPJEŠNIJA

Bjørn Dæhlie, Norvežanin, najveći skijaš-trkač svih vremena, na ovim je Igrama započeo svoju dominaciju ovim sportom. Osvojio je tri zlata i jedno srebro, a niz uspjeha nastaviti će i na nadolazećim Igrama. Postat će osmerostruki osvajač Svjetskog kupa, a njegovo ime zlatnim je slovima uklesano u olimpijsku povijest. Karijeru je prekinuo zbog ozljede, čime je šokirao Norvešku javnost koja je u Daehlieu vidjela idola. Poznat je po iznimnom sportskom ponašanju, ljudskom pristupu, a aktivno pomaže zakladi oboljelih od multiple skleroze. Raspadom SSSR-a na Igrama u Albertvilleu pojavila se reprezentacija pod nazivom Ujedinjeni tim. Sastojali su se

Katarina Witt, legendarna Njemica, osvajačica višestrukih zlata i jedna od najvećih klizačica svih vremena

Cerstin Schmidt, njemačka sanjkašica koja je osvojila broncu na Igrama u Calgaryju

Foto: Helmut Schaar, German Federal Archives via Wikimedia Commons

od pet država iz bivšeg Sovjetskog Saveza koje su činile Rusija, Ukrajina, Bjelorusija, Kazahstan i Uzbekistan. Najuspješniji su bili u skijaškom trčanju gdje su osvojili ukupno devet medalja. Ipak sve medalje u ovom sportu osvojene su u ženskoj konkurenciji s obzirom na to da su Norvežani i Bjørn Dæhlie dominirali u muškoj.

Nakon davne 1936. godine dvije su Njemačke ponovno nastupale pod istom zastavom na Olimpijskim igrama. To im je itekako pomoglo jer su u Albertvilleu bili najuspješnija nacija. Osvojili su ukupno 26 medalja, od čega 10 zlatnih, a Gunda Niemann-Stirnemann u brzom klizanju osvojila je dva zlata i srebro, te je time bila predvodnica Njemačke.

Bio je to i zadnji ZOI na kojem smo gledali pokazne sportove. Od osam viđenih, samo su slobodno skijanje i curling razmatrani za uključivanje u olimpijski program. Curling će svoj debi imati na Igrama u Naganu, a slobodno skijanje, već za dvije godine u Lillehameru će proširiti sport novim disciplinama.

Zbog želje MOO-a da se razdvoje zimski i ljetni olimpijski ciklusi, novo izdanje ZOI čekat će samo dvije godine. U norveškom Lillehameru, mnogi sportaši dobit će jedinstvenu priliku osvojiti nova odličja.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja raspisalo je i prošle godine natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se ponovno javio velik broj učenika. I ovaj je natječaj pokazao zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda tog iznimno poticajnog projekta. Na natječaj su se drugi put javili i učenici srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo prvu od sedam priča učenika iz Bosne i Hercegovine koje su pisane pohvaljene sukladno preporuci Povjerenstva za vrednovanje

KOMPARTMENT 1991

Kompartimentalizacija je pojam koji potječe iz arhitekture. Označava tip gradnje u kojem je struktura sačinjena od mnoštva malih kompartmenata odnosno odjeljaka u cilju poboljšanja stabilnosti čitavog objekta. Sve češće termin se koristi i u psihologiji...

Kao novopečeni vojnik na poziv vrhovnog zapovjedništva odlazim na specijalni vojni zadatak u dolinu Vrbasa. Tamo se nalazim s Džonijem koji će me uputiti prema našem punktu. Tenzija je u zraku, miris metala prekriva pejzaž. Teta Brankica je spakirala zadnji komad teletine koji je imala, a tata mi je skuhao blago prepečenu kavu, kakvu samo on zna skuhati. Uključavam se na autobus, mašem starom Leu koji zbog lošeg vida uopće ne maše u pravom smjeru, ali nema veze, bitna je namjera. Autobus kreće, a ja iz džepa vadim križaljku koju sam kupio par dana ranije. Gledam je, ali mozak mi je naizgled prazan.

Jedino mislim o ljudima koje ostavljam iza sebe, za koje se borim. Vraćam križaljku – ne ide mi, bolje je da odspavam kako bih bio odmoran na zadatku... Spavati također ne mogu, uostalom put je vrlo kratak... Približavam se i kao da su sva svjetla odjednom uperena u mene. Osjećam nadu čitavog svog naroda koju ne smijem iznevjeriti, osjećaj, naravno, uvijek vara. Zadatak je vrlo jasan, štoviše jednostavan. Izlazim iz autobusa, gledam naokolo, ali vidim samo siluete. Nepoznati glas govori mi da je vrijeme. Pun neobjašnjive vrste treme dolazim na naznačeno mjesto. Na poziciji sam. Čekam, čekam, čekam... Let ptica siječe tišinu. Odjednom oštri zvuci prolamaju prostor. U zamršenom toku mojih misli do mozga nekako dolazi informacija da je to moj znak. Moj znak! Moja trema polako prelazi u paniku – ja to više ne mogu.

**Dunja
Barnjak,**
učenica
1. razreda
Srednje škole
Uskoplje

Okrećem se i bježim natrag, ali me namršteni čičo hvata za okovratnik i šutke šalje nazad. Zaglavio sam. Pokušavam nekako spasiti situaciju i činim sve što je u mojoj moći, jurišam glavom bez obzira. U jeku emocije, instinktivnog nagona i motivacije ipak ne uspijevam, saplićem se i... Bum! Mrak...

...

Naglo se trzam, budim se, nema nikoga. Sve upućuje na to da se nalazim u... negdje? Zeleni zidovi – moja najdraža boja, malo izbljedjela, pokoji dio zida i fali, a oko mene slike mame, tate, sestre, svih onih do kojih mi je stalo. Bio sam ovdje i prije, uvjeren sam u to, ali sam zaboravio. Kao da se ovo sve već dogodilo, ali ništa ne prepoznajem. Gledam se, koliko vidim ništa ne nedostaje – dvije ruke, dvije noge, glava na ramenima.

Shvaćam da ne postoji niti jedan prozor u prostoriji što je vrlo čudno. Usput se i sam osjećam dosta čudno, kao da negdje kasnim. Na stolu pored kreveta stoji blago prepečena kava, baš onakva kakvu volim, kakvu je tata pravio prije nego što je otišao u, u... hmmm! "Ručak!" čuje se kroz užurbani dah iz daljine dok kroz jedva stojeća vrata u naletu ulazi medicinska sestra s današnjim ručkom. Žuri kao da nekome život visi o koncu. "Čudna sestra", pomislih. Ali, kada sam ugledao ručak sve su te misli pale u vodu. Ljudi, to nije bilo kakav ručak. To je onaj ručak! Onaj koji je teta Brankica priprala – teletina ispod peke. Mljac! Odsjaj vodice iz mojih usta u tom trenutku presijava sobu. Otimam tanjur, uzimam taj veličanstveni komad mesa, prožet čistom slasnošću što ga je teta Brankica usadila prije nego što je... i moj protok misli biva naglo prekinut doktorom koji užurbano ulazi u

Fotoarhiva HVG-ja

sobu, zadihan kao da je upravo istrčao maraton – izgleda da su svi ovdje neka čudna sorta. Gleda mene, pa prostoriju, pa opet mene, ode do vrata, proviri na hodnik, pa se opet vrati. Ne obraćam previše pozornosti na to, već sam zaključio da su svi ovdje ključnuti.

Ustajem iz kreveta, uzimam kavu i upućujem se prema vratima. Dolazim do njih, ali ih ne mogu otvoriti, zaključana su, a rupe nedovoljno velike da se provučem kroz njih. Doktor stoji iza mene i nešto zapisuje u svoj oronuli fascikl. Osjećam se blago ugroženo, kao da me netko kontrolira. Medicinska sestra potajno spletkari s doktorom nakon čega mi otvaraju vrata. Iako na prvu skeptičan, lagano izlazim iz sobe, oni me prate u stopu. Na izlazu u daljini vidim milijun hodnika, još više vrata. Neki od njih u ruševnom stanju, od nekih ostali samo obris, a moj hodnik kojim kročim je stabilan, drven, s crvenim, blago runjavim tepihom koji se proteže duž njega. Promet je zakrčen jer u svim pravcima konstantno prolaze dostavljači, montažeri i dizajneri koji svakih pet sekundi zastanu da bi se posvađali o izgledu nekog *kompartmenta*. Kroz pokret usana i umjereni zvuk prisluškujem priču da se *Kompartiment 1991* želi prvo spaliti, a potom renovirati. Te informacije su brzo prohujale kroz moje uši bez pretjeranog zastajanja. Pogled okrećem lijevo, a tamo je magla. Iz drugog pravca potpuno neočekivano izlijeće gomila vatrogasaca i trči u suprotnom smjeru. Doktor više na njih i neprestano im govori da stanu te se iz nekog razloga odlučuje upustiti u potjeru za njima. Moje misli – zapetljane, noge – ukočene. Nakon nekoliko sekundi općeg šoka napokon se uspijevam pomjeriti te odlučujem istražiti hodnik. Krećući se u smjeru magle nailazim na neobičan sobičak iznad kojeg piše *Kompartiment 1970*. Vrata su šarena, umazana voštanim bojicama, kao i zid oko njih, a nekoliko bojica nalazi se i na hodniku. Rukom sežem za rukohvat, a vrata padaju na mene. Srećom od pijeska su, ali je prostor odjednom postao toliko maglovit i prljav, ne vidim što se nalazi u sobi... Sada lutam, efektivno slijep od prašine, a još ne znam gdje sam. Umoran sam i želim spavati, vratiti se u sobu u kojoj sam se probudio. Moram biti odmoran za sljedeću bitku. Pokušavam se vratiti istim putem, ali on više nije tu, jednostavno je nestao – pa sam sada i izgubljen... Gdje treba ratovati?!

Trnci prolaze kroz moje tijelo, a svaka dlaka na mom tijelu se diže. Doktor me drže u zabludi! Rat nije gotov! Trčeći pratim vatrogasce, želim vidjeti što se stvarno događa. Doktor koji je problijedio vidjevši mene trči za mnom na izmaku snaga. Uspijeva me zgrabiti na moment, ali se vješto odupirem i trčim za vatrogascima. Dolazim do raskrižja "Rat", a na ploči stoji ravno uperena strelica i izgorjeli natpis. Vatrogasci idu tamo – idem i ja. Tlo se urušava pod mnom, leteći komadić drveta zariva mi se u nogu, vidi se sićušni mlaz krvi. Naglo skrećemo desno i preda mnom se ko grom iz vedra neba odjednom u mračnom hodniku nađe veliki metalni, čađavi natpis na kojem piše *Kompartiment 1991* – to mora da je prvi front! Vrata metalna, brava užarena. Nogom šutam vrata, a ona padaju u provaliju iza njih. Glavom izlazim na svjetlost i ne vidim ništa. Oči mi se prilagođavaju, a volio bih da nisu. Bijele plakte, crvene mrlje. Okolo vidim polumrtve ljude, prije svega svojim duhom, a tek onda tijelom. I tu sam onda ja, ja koji ih samo gledam, potpuno nemoćan bilo što uraditi. Mrtvi leže, i dužni i nedužni, mladi i stari, nema kriterija, nema pravde. Džoni je tu. Tu je i frajer s kačketom koji mi je u prvom srednje ukras curu, a ona leži pored njega.

Tu je i tata. Tu je i teta Brankica. Svi oni su otišli u *Kompartiment 1991*. I Mali Žuti i Marko Listić. Svi oni koji su zauvijek nestali iz mog života nalaze se tu. I ne mogu reći da mi je baš drago što sam ih pronašao. Iz raspadnutog radioprijamnika izviru zvukovi koje želim ignorirati, ali ne mogu. Gledam, slušam, tenzija je u zraku, miris metala prekriva pejzaž.

Vraćam se na poziciju. Sada je vrijeme da ih spasim, rat nije gotov! Pokušavam nekako spasiti situaciju i činim sve što je u mojoj moći, jurišam glavom bez obzira. U jeku emocije, instinktivnog nagona i motivacije ipak ne uspijevam, saplićem se i... Bum! Mrak...

Naglo se trzam, budim se, nema nikoga. Sve upućuje na to da se nalazim u... negdje. Izlazim u jutarnju šetnju kroz hodnik uz šalicu blago prepečene kave, baš onakve kakvu volim, ono baš onakve kakvu volim. Doktor me uljudno pozdravlja uz blagi osmijeh. Prolazim pored natpisa *Kompartiment 1991*. Provirujem kroz novodizajnirani, moderno renovirani prozor, a unutra je, naravno, sve spremno za početak ofenzive. Već su se podijelili u timove te se taktika već uveliko razrađuje. Džoni vodi zadnji sastanak – uvijek je volio taktizirati. Svi unaprijed znaju svoje pozicije i zadatke. U posljednji tren upadam i ja. Krećemo! Džoni stvara taktičku diverziju dok tata pokušava probiti centar. Nije dobro – gubimo! Pokušavam nekako spasiti situaciju i činim sve što je u mojoj moći, jurišam glavom bez obzira. U jeku emocije, instinktivnog nagona i motivacije ipak ne uspijevam, saplićem se i... Bum! Glavom u travu, a lopta pored vratnice! Od nevjerojatnog smijeha svi padaju na pod i leže dugo, dugo, dugo...

Rat ne počinje datumom i ne završava datumom.

Za neke rat još uvijek traje.

Front je drugi, oružje je drukčije, ali je bitka podjednako teška.

VUKOVAR

Priča koja čuva uspomene na junaštvo čuvara Trpinjske ceste i legendarnog zapovjednika kojeg su svi slijedili i poštovali...

TEKST I FOTO
Vesna Pintarić

SPOMEN SOBA
TRPINJSKA
GESTA
VUKOVAR

SPOMEN-SOBA BLAGE ZADRE

Sve ove godine u meni je rasla potreba da napravim uspomenu na te dane, na borbu, prijatelje, zajedništvo koje nas je krasilo, na sve strahove kroz koje smo prolazili, i na smijeh naravno, jer bili smo mladi i neozbiljni, bili smo puni života... Želio sam napraviti kutak u kojem će ostati nešto opipljivo za buduće naraštaje, nešto što će ostati kad nas, koji smo u tome sudjelovali, više ne bude, mjesto gdje će svi posjetitelji Slavonije i grada Vukovara moći vidjeti i ovaj dio ratne priče o obrani Vukovara na Trpinjskoj cesti. Želio sam napraviti spomen na Blagu Zadru, čovjeka koji nas je okupio oko sebe, pokrenuo i uozbiljio...

Stipe Majić Pipo, idejni pokretač stvaranja spomen-sobe posvećene Blagi Zadri, i njegov ratni suborac, tako objašnjava što ga je potaknulo na realizaciju ovog vrijednog projekta, koji je svoja vrata otvorio uoči ovogodišnje 34. obljetnice sjećanja na žrtvu Vukovara. Ideja je naravno u mislima tinjala još od ratnih dana, no tek unatrag nekoliko godina počela je dobivati i svoje konkretnije konture.

Spomen-soba prostire se na 200-njak kvadrata, a nalazi se u prizemnom dijelu Majićeve kuće u kojoj se 1991. nalazilo i ratno zapovjedništvo obrane Trpinjske ceste,

poznato u to vrijeme i pod nazivom Mustang. Upravo s tog mjesta legendarni vukovarski zapovjednik Blago Zadro otišao je tog kobnog 16. listopada u akciju i poginuo. I upravo u ovim prostorima nalazilo se njegovo tijelo koje su suborci izvukli pod granatama i neprijateljskim mecima kako bi mu odali posljednju počast. I ploča s opisom njegove pogibije i izvlačenja tijela. S ovog je mjesta tijelo poginulog zapovjednika prevezeno u vukovarsku bolnicu te pokopano privremeno na Bolničkom groblju.

U realizaciji projekta veliku su mu pomoć i potporu pružili Hrvatski nogometni savez, HNK Rijeka, Ministarstvo hrvatskih branitelja,

Stipe Majić Pipa, inicijator spomen-sobe

Jedan od dragovoljaca 1991. i pripadnik Treće bojne 204. brigade koji kao pripadnik Žutih mrava aktivno sudjeluje u zaustavljanju tenkovskih kolona na Trpinjskoj cesti. Nakon pogibije general-bojnika Blage Zadre i odlaska Marka Babića na ispomoć kod Silosa, 2. studenog postaje posljednji zapovjednik Trpinjske ceste. Inicijator je i autor brojnih filmova o Domovinskom ratu s tematikom vezanom uz teška ratna događanja u Vukovaru u jesen 1991.

VUKOVAR

Vukovarsko-srijemska županija, Grad Dubrovnik i Vukovar te brojni drugi, naglašava Majić te dodaje:

Sjećanje na Blagu Zadru

Blago Zadro bio je čovjek s iznimnim sluhom za pravdu i pravednost, profilirajući se u tim prijelomnim ratnim i pogibeljnim trenucima u nevjerojatnog stratega i borca. A ti mladi Vukovarci koji su s podsmijehom komentirali rane političke aktivnosti i skupove u Vukovaru, sazrijet će preko noći i pretvoriti se u najodanije sinove i borce generala Blage Zadre. Blago Zadro bio je naša pogonska snaga. Puno je ljudi zbog njega ostalo na Trpinjskoj cesti. Njegova pogibija teško je uzdrmala obranu Borova naselja.

Dobili smo eksponate od MUP-a, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, iz privatnih kolekcija... U spomen-sobi mogu se vidjeti Ose, uniforma, motorola i naoružanje kakvo je nosio Blago Zadro te pripadnici Žutih mrava i Pustinskih štakora, mitraljez iz aviona koji je srušio Luka Andrijanić, boiler bomba, katapult iz aviona koji je srušio Željko Radoš, padobranci s kojim su pripadnici 1. Samostalnog zrakoplovnog voda bacali sanduke s lijekovima za vukovarsku ratnu bolnicu, koje je pok. dr. Bosanac nazvala Darovi s neba. Posebna je zanimljivost što posjetitelji mogu i rukovati s eksponatima. Prolazeći kroz prostorije ispunjene tim jedinstvenim ratnim eksponatima, ali i dokumentima, fotografijama i videozapisima posjetitelji mogu saznati priče o junaštvu čuvara Trpinjske ceste i legendarnom zapovjedniku kojeg su svi slijedili i poštovali. No nije to i kraj ove priče, naime kako napominje Majić spomen-soba nadopunjavat će se eksponatima, fotografijama i videoarhivom. Ideja nam je na proljeće proširiti spomen-sobu i na dvorište, izložiti džip Žutih mrava, kao i avion Orao. Posebno mjesto zauzet će top B1 - Krnjo pored kojeg će biti izložena fotografija Darka Kordića, mladića s Trpinjske ceste koji je pucao iz topa i uz njega i poginuo.

“Ova spomen-soba svojevrsna je spomen-soba svih vukovarskih branitelja, spomen zajedništva koje nas je krasilo i još jedan doprinos čuvanju istine o Domovinskom ratu i nastojanju da se ti teški ratni dani nikad ne zaborave”, navodi Majić.

Preko puta spomen-sobe, sa suprotne je strane ceste i Spomen-dom hrvatskih branitelja, tenk i bista Blage Zadre. Pa ako vas put nanese i zastanete na Trpinjskoj cesti ne propustite posjetiti i nekadašnje ratno zapovjedništvo Mustang. Majić je uvjeren kako će ova adresa biti jedno od obveznih stajališta svih koji dolaze u Vukovar, posebno mladih generacija. *Trpinjska cesta 97, Groblje Tenkova* za mnoge je to već danas.

BLAGO ZADRO (1944. - 1991.)

Blago Zadro rođen je 31. ožujka 1944. godine u Donjim Mamićima - Ledinac, općina Grude u Hercegovini. Obitelj se 1954. seli u Borovo Naselje, industrijsku četvrt Vukovara, gdje Blago završava osnovnu i srednju školu te se zapošljava u tvornici obuće 'Borovo'. 1967. godine ženi se Katicom Soldo s kojom ima tri sina: Roberta, Tomislava i Josipa.

Nakon prvih izbora politički se aktivira i postaje prvi dopredsjednik HDZ-a u Vukovaru te se uključuje u organiziranje obrane. Do pogibije osobno vodi akcije koje zaustavljaju prodore JNA na Trpinjskoj cesti.

Od kulnog kafića do zapovjedništva obrane

Caffe bar Mustang bio je 90-ih popularno okupljalište mladih Vukovaraca, ali i mnogih poznatih koji su prije rata u njega znali svraćati. Nisu tada ni slutili da će mnogi od njih neobvezna druženja u Mustangu uskoro zamijeniti možda i najstrašnijim razdobljem njihova života. Sredinom rujna '91. Mustang postaje ratno zapovjedništvo 3. bojne 204. brigade.

www.hrvatski-vojniki.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama

YouTube

Sve što vas zanima pišajte nam:
hrvojniki@morh.hr

Foto: Tomislav Brandt

HRVATSKI
VOJNIK